

Misijsko djelovanje Crkve i poruke pape Benedikta XVI. za svjetski dan misija

Pudar, Marko

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:379348>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJ

MARKO PUDAR

MISIJSKO DJELOVANJE CRKVE

I

PORUKE PAPE BENEDIKTA XVI.

ZA SVJETSKI DAN MISIJA

Diplomski rad

Split, 2023.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
INTEGRIRANI FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJI

MARKO PUDAR

MISIJSKO DJELOVANJE CRKVE

I

PORUKE PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI DAN MISIJA

DIPLOMSKI RAD

iz misiologije

kod prof. dr. sc. Ante Mateljan

Split, 2023.

SADRŽAJ

SAŽETAK	2
UVOD	3
1. MISIJSKO DJELOVANJE CRKVE	4
1.1. Misijsko poslanje Crkve	4
1.2. Misijsko djelovanje Crkve utemeljeno na trojstvenom poslanju	5
1.3. Misijsko poslanje Crkve u nauku Drugog vatikanskog sabora	9
1.4. Misijsko djelovanje Crkve u postkoncilskim dokumentima	13
1.4.1. <i>Evangelii nuntiandi</i>	13
1.4.2. <i>Redemptoris missio</i>	17
1.5. Izazovi evangelizacijskog djelovanja danas	21
2. PORUKE PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN	23
2.1. Ljubav, duša misije (2006.)	23
2.2. Sve Crkve za cio svijet (2007.).....	24
2.3. Sluge i apostoli Isusa Krista (2008.).....	26
2.4. “Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj“ (Otk 21, 24) (2009.).....	28
2.5. Izgradnja crkvene zajednice ključ je misije (2010.).....	29
2.6. “Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas“ (Iv 20,21) (2011.)	30
2.7. Pozvani oko sebe širiti svjetlo riječi istine (2012.).....	32
3. KRISTOLOŠKI I EKLEZIOLOŠKI VID PAPINIH PORUKA	34
ZAKLJUČAK	36
BIBLIOGRAFIJA	37
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	40

SAŽETAK

Misionarsko poslanje Crkve je posljednja zapovijed koju je ostavio Isusa Krist svojim učenicima nakon uskrsnuća. Isusova zapovijed je vjerno izvršavana kroz sva stoljeća Crkve. Tako će ovaj diplomski rad, koji je podijeljen u dva glavna dijela, imati zadaću prikazati suvremene naglaske crkvenog učiteljstva o misijskom poslanju Crkve, od Drugog vatikanskog sabora i kasnijih dokumenata do poruka pape Benedikta XVI. Na početku rada definiraju se pojmovi „misije“ i „poslanje“. To je važno zbog toga što je poslanje vezano uz trojstvenu dinamiku djelovanja Crkve, koja se posebno očituje na misijskom području. U crkvenim dokumentima naglašena je trostruka Kristova služba: proročka, kraljevska i svećenička. Odgoj vjernika za misijsko poslanje treba biti usmjereno ad extra i ad intra. U drugom dijelu rada su predstavljene poruke za Svjetski misijski dan koje je uputio vjernicima papa Benedikt XVI. kroz svoj pontifikat. Papine poruke su duboko teološki snažne te je u njima vidljivo naglašen ekleziološki i kristološki vid misijskog poslanja. Radosna vijest se ne može naviještati na vladalački način, nego uvijek blago i s nadom u Isusa Krista te u boljitak svijeta i naroda, kako bi se svima donijelo Kristovo spasenje.

Ključne riječi: *misije, poslanje, Ad gentes, Benedikt XVI.*

UVOD

Misije i misijsko poslanje je zadaća svih kršćana svih vremena i naraštaja. Svi kršćani su po sakramentu krštenja pozvani da budu drugima svjetlo, tj. da svijetle riječju i primjerom. I upravo po sakramentu krštenja koji je primio svaki kršćanin, a ne samo svećenik ili redovnik, svi su pozvani na misijsko djelovanje, dok je to na osobiti način značajno za Bogu posvećene osobe. Ipak, za sve vrijedi ona Isusova riječ: „Dana mi je sva vlast na nebu i zemlji! Pođite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga!“ (Mt 28, 19-20).

Potaknuti slušanjem predmeta Misiologija, odlučio sam se na pisanje ovog diplomskog rada, koji će upravo imati za temu misijsko djelovanje Crkve s pregledom poruka pape Benedikta XVI., za Svjetski misijski dan kroz njegov pontifikat. On je svojim porukama nastojao produbiti kristološki i ekleziološki vid misijskog djelovanja Crkve. Cilj ovoga rada je da kroz uvid u dekret Drugog vatikanskog sabora „Ad gentes“ te kroz dva susljedna dokumenta (Evangelii nuntiandi i Redemptoris missio), kao i kroz poruke pape Benedikta XVI. prikazem teološke naglaske misijskog djelovanja Crkve te da potaknem druge na daljnje proučavanje ove teme, koja je bitna za razumijevanje poslanja Crkve koja je u ovom svijetu pozvana naviještati svima Radosnu vijest Isusa Krista našega Gospodina.

Diplomski rad se sastoji od dva opširnija dijela te završne sinteze i zaključka.

U prvom dijelu, polazeći od same definicije i pojma misija te kratkog pregleda povijesti misijskog djelovanja Crkve i definiranja poslanja, upućuje se na Božje trojstveno djelovanje. Slijedi, u kratkim crtama, polazeći od dekreta Drugog vatikanskog koncila „Ad gentes“ te dvaju postkoncilskih dokumenata „Evangelii nuntiandi“ Pavla VI., te „Redemptoris missio“ Ivana Pavla II., kratko izlaganje nauka o misijskom djelovanju Crkve pred izazovima današnjeg svijeta.

U drugom dijelu izloženo je svih sedam poruka koje je papa Benedikt XVI. uputio za Svjetski misijski dan koji se svake godine obilježava predzadnje nedjelje u listopadu. Ove poruke ukazuju na bitne značajke koje papa Benedikt XVI. prepoznaje kao važne za plodonosno poslanje Crkve u suvremenom svijetu.

U zadnjem dijelu ovoga drugog poglavlja ukratko je izložena kristološka i ekleziološka nit koja se provlači kroz svih sedam papinih poruka.

1. MISIJSKO DJELOVANJE CRKVE

U početku rada predstaviti ćemo, polazeći od definicije i pojma misija preko evanđeoskog poslanja i njegovoga značenja te trinitarne dimenzije, važne novije crkvene dokumente, od Drugog vatikanskog sabora do postkoncilskih dokumenata, koji tumače misijski izazov za Crkvu u suvremenom svijetu.

1.1. Misijsko poslanje Crkve

Sam pojam misije vuče svoj korijen od latinskog pojma *mittere*¹ (uputiti, poslati, slati), od kojega dolazi riječ misija, poslanje. Ovaj pojam važan je za teološko promišljanje u nauku o Presvetom Trojstvu gdje se razlikuju božanski život u sebi (*ad intra*) i u povijesti spasenja (*ad extra*). Ovaj pojam, osim što označava odnose među osobama Presvetog Trojstva, ima i drugo značenje, a to je evangelizatorsko djelo Crkve među onima koji još nisu upoznali Krista. Tu je riječ o množini, o misijama *ad gentes*, jer se radi o navještanju evanđelja onima koji nisu upoznali Otkupitelja Krista.

Kada je riječ o povijesti misijskog djelovanja Crkve to je vrlo bogata povijest.² „Srednji vijek poznaje misije među germanskim narodima, na britanskim otocima, među slavenskim narodima. U XIII. st. započinju misije na Istoku i u Aziji. U XVI. st., osobito djelovanjem portugalskih i španjolskih misionara, započinju misije na američkom kontinentu i u Indiji. Godine 1549. sv. Franjo Ksaverski stiže u Japan. Od 1622. misionarskoj djelatnosti je stavljena na čelo posebna rimska Kongregacija (*de propaganda fide*). U novije doba pape su pružale potporu misijama i njima posvećivali razne spise učiteljstva.“³

Ideja poslanja nije strana različitim svjetskim religijama a ni grčkom poganskom svijetu. No za biblijski pojam poslanje ima vlastito značenje, različito od poganski religija i grčkog svijeta. Poslanje u biblijskoj objavi je u potpunom odnosu prema povijesti spasenja. Poslanje uključuje Božji poziv koji je vlastit svakom pojedinom slučaju te se primjenjuje i na pojedinca i na zajednicu. U Starom zavjetu najbolje se može uočiti poslanje kod Božjih izabranika a to su proroci (usp. Izl 3,10; Jr 1,7; Ez 2,3). „Proroci su izašiljani da obrate srca, da najave kazne ili dadnu obećanja: uloga im je tijesno povezana s Božjom riječju koju imaju

¹ Marcello Semeraro, *Misija (Misije)*, u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009. str. 654.

² Usp. Isto., str. 654.

³ Isto., str. 654.

donijeti ljudima.“⁴ Bog izabire jedan narod, Izraelski narod, da među mnogim narodima svjedoči pred poganima da je Jahve jedini Bog. „Izrael teži da postane misionarski narod, osobito u aleksandrijskoj sredini ...“⁵ Sve što je bilo pripremljeno u Starom zavjetu to je ispunjeno u Novom zavjetu u Sinu Božjemu koji je Božja Riječ i u poslanju Duha u Crkvi. A Isusovo poslanje se nastavlja u poslanju učenika. „Poslanje je postalo tako Božje djelovanje u ljudskoj povijesti po onima što ih je On izabrao i poslao.“⁶

1.2. Misijsko djelovanje Crkve utemeljeno na trojstvenom poslanju

U temeljima misijskog djelovanja i poslanja Crkve jest trojstveno Božje očitovanje i poslanje. U Očevom naumu je bilo da pošalje svoga Sina na svijet da navijesti dolazak kraljevstva Božjega (Mk 1,15). Također da Duh Sveti vodi i trajno podupire Crkvu u njezinom poslanju.⁷ U sljedećim stranicama uputit ćemo na tu trojstvenu teološku dimenziju misijskog poslanja Crkve.

Otac je bitni religijski i svetopisamski pojam. „Slika Boga kao Oca bitna je i neophodna zbog biblijske objave i ispovijesti kršćanske vjere koja počinje riječima Vjerujem u jednoga Boga, Oca Svemogućega. U Svetome pismu i prvoj kršćanskoj predaji pojam Otac pripisuje se Bogu; kada se kaže Bog, nadasve u NZ, misli se uvijek Otac, Otac Gospodina našega Isusa Krista.“⁸

Molitva koju nas je naučio sam Isus Krist počinje riječima „Oče naš“. Riječ „otac“ je u religioznom smislu jedna od najstarijih riječi još od prapojave religijske povijesti. Nalazi se još u nerazvijenim povijesnim religijama ali i onim kulturno visoko razvijenim narodima jer „svuda Božanstvo vrijedi kao otac svega, od koga sve dolazi i koji svime upravlja. I platonska i stoička filozofija preuzeli su na svoj način taj lik predodžbe oca u oblik govora i povezali sa svojim filozofskim spekulacijama. Pojam oca bio je na posebni način prikladan

⁴ Joseph Pierron i Pierre Grelot, Poslanje, u: Xavier Leon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1969., str. 915.

⁵ Joseph Pierron i Pierre Grelot, *Poslanje*, u: *Rječnik biblijske teologije*, str. 917.

⁶ Alberto Trevisiol, Misijski poziv Crkve, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala, Sarajevo, 1993., str. 17.

⁷ Usp. Drugi vatikanski koncil, *Ad gentes*. Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve, u: *Drugi vatikanski koncil. Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br.2. (dalje: AG)

⁸ Nicola Ciola, *Otac*, u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, str. 793.

da se boga shvati kao krajnje izvorište i princip jedinstva i zajedništva (srodnosti) cjelokupne stvarnosti.“⁹

Središnji pojam za Stari zavjet jest govor o Bogu kao ocu Izraelskoga naroda koji nema prirodna porijekla nego je izabran i pozvan od Boga.¹⁰ Tako i misionarski poziv i poslanje upravo na temelju toga jest donositi drugima nepoznatu religijsku figuru oca, tj. Boga Oca stvoritelja.

Kada je riječ o pojmu oca u Novom zavjetu, tu se Bog po Isusu objavio kao Otac jedinorođenoga Sina, te imamo mnogo primjera gdje se Isus obraća riječju „Oče“ u Novom zavjetu (Mt 5,45; 7,21; Lk 2,49; 12,32). „Kod Isusa govor o Bogu kao Ocu stoji u vezi s onim što je središte i horizont cjelokupne njegove propovijedi i njegova javnoga nastupa: s navještajem dolaska kraljevstva Božjega.“¹¹

Sin je „temeljni pojam kršćanske teologije, posebno kristologije i antropologije, a to je ovaj: Isus iz Nazareta jest Sin Božji istobitan s Ocem, Sin Božji i u svome čovještvu; čovjek je posvojeni sin Božji svojim dioništvom snagom milosti u božanskome sinovstvu Isusa, prvorođenca čovječanstva koje je po Bogu stvoreno i otkupljeno (usp. Rim 8, 29; Kol 1, 15-20).“¹²

Isus Krist je dakle poslan od Oca kao živa Radosna vijest po kojoj se ljudi spašavaju, i to je temelj misijskog djelovanja. Zato „spasenjsko poslanje ipak nije pasivno, jer je kao božanska osoba Krista poglavito aktivno.“¹³ Po uzoru na Isusov naviještaj kraljevstva Božjega svaki misionar u svom misijskom djelovanju poslan je naviještati Kraljevstvo Božje. Jer „Radosna vijest što je Isus navješćuje jest to da Kraljevstvo Božje otpočinje samom Božjom riječju: Blago vašim očima jer vide i ušima jer čuju! Zaista, kažem vam, mnogi su proroci i pravednici željeli vidjeti što vi vidite, ali ne vidješe, i čuti što vi čujete ali ne čuše (Mt 13,16 sl.).“¹⁴

⁹ Walter Kasper, *Bog Isusa Krista*, UPT., Đakovo, 2004., str. 215.

¹⁰ Isto, usp., str. 217.

¹¹ Walter Kasper, *Bog Isusa Krista*, str. 219.

¹² Giovanni Iammarrone, *Sinovstvo*, u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, str. 1040.

¹³ Tommaso Federici, „Svjetlo naroda“ u Božjem planu, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala, Sarajevo, 1993., str. 47.

¹⁴ Xavier Leon-Dufour, Isus Krist, u: Xavier Leon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, str. 350.

U središtu Isusova navještaja je dolazak kraljevstva Božjega (usp. Mk 1,14). Kraljevstvo Božje se ostvaruje u težnji čovječanstva za mirom, slobodom, pravednošću i životom. Kraljevstvo Božje dolazi jedino od Boga koji želi da se svi ljudi spase, no to ne znači da Bog poništava ili umanjuje ljudsko djelovanje. Dapače, Kraljevstvo Božje poziva i potiče na navještaj i upravo je to temeljna bit misijskog poslanja i djelovanja. Kraljevstvo Božje je „djelo Božje. Ali kao Božje djelo spasenja za čovjeka ono ne mimoilazi čovjeka. Konkretno je dolazak Kraljevstva Božjega stoga vezan na obraćenje i vjeru. Odgovor čovjeka je jedan konstitutivan element dolaska Kraljevstva Božjega. Ono uopće ne bi dospjelo u našu povijest, da nije dospjelo u srca, tj. u slobodu vjere. Tako je ono posvema djelo Božje i posvema djelo čovjeka. Ono nije djelo nasilja: ono dolazi tako što čovjek dopusti da mu se dade poklon, pa on sam sebe dalje poklanja. Kraljevstvo Božje sastoji se u dolasku nenasilne ljubavi Božje u svijet.“¹⁵

Isus nerazrješivo Kraljevstvo Božje povezuje sa svojom osobom. I na tome tragu zasigurno možemo povezati u nekoliko točaka Isusovu indirektnu kristologiju sa misijskim djelovanjem Crkve. Prvo što je vidljivo u Isusovu nastupu jest da je Isus propovjednik, ali ne kao oni proroci i rabini u starom židovstvu. Isus ne samo da mjerodavno tumači Stari zavjet nego ga nadilazi i veli: „A ja vam kažem“ (Mt 5, 22.28). Zapravo „drukcije nego li proroci Isus ne razlikuje svoju riječ od riječi Božje.“¹⁶ Isus sebe shvaća kao Božja usta, glas kroz koji Bog progovara. To je zasigurno zahtjev misionarskog poslanja, biti poput Isusa, govoriti Božjim glasom. Drugo što je vidljivo jest Isusov odnos prema grešnicima i carinicima, koje se tada smatralo za bezbožnike. Isus ih ne izbjegava unatoč osudama i društvenim kritikama (Mt 11,19), naprotiv s njima sjeda za stol, jede i razgovara i time pokazuje primjer misionarskog djelovanja kako primati bezbožnike u zajedništvo s Bogom. Treće što je vidljivo u Isusovu djelovanju jest poziv na nasljedovanje. No nasljedovati Isusa nije lagan zadatak, jer Isus izabire koje On želi (Mk 3,13). Poći i nasljedovati Isusa „znači riskirati glavu i bradu, dapače stup sramote (Mk 8,34).“¹⁷ Iz svega ovoga što smo nabrojali kroz nekoliko točaka vidljiv je zahtjev misionarskog poziva i rada kroz nastup Isusa Krista.

¹⁵ Walter Kasper, *Bog Isusa Krista*, str. 260.

¹⁶ Isto., str. 261.

¹⁷ Isto., str. 263.

Duh Sveti je božanska osoba o kojoj se najmanje govori i koji je „doista veliki neznamac koji je zaboravljen u vjerničkoj vjeri“¹⁸, te je u najvećoj mjeri ostao nepoznati Bog, a koji je najdjelotvorniji kada je riječ o misijskom djelovanju i poslanju Crkve. Isus kako čitamo u Evanđeljima (Mt 28,19; Mk 16, 15-16) daje izričiti nalog svojim učenicima da idu po svijetu i naviještaju Radosnu vijest i krste sve narode u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

No ovdje treba reći nešto malo više o Duhu Svetome kroz povijest spasenja, kako bismo mogli prepoznati njegovo djelovanje danas. Kako čitamo na počecima Svetoga pisma u knjizi Postanka: „Duh Božji lebdio je nad vodama“ (Post 1,2). Ovo nam je primjer kako da tražimo Duha Svetoga koji je prisutan u svemu stvorenome u svijetu, poput starog Izraela koji je „doživljavao Duha Božjega prije svega u povijesti. Duh Gospodnji vodi Izraelovu povijest, a tom je vodstvu podvrgnuta sva priroda.“¹⁹ No Duh Sveti ne djeluje samo u stvorenom nego on ponajviše djeluje u povijesti spasenja. U povijesti spasenja Duh Sveti djeluje ponajprije kroz osobe, one osobe koje su bile vođe Izraelskog naroda npr. Mojsija, Jozua, Jiftaha, Samsona, Saula, Davida itd.

Za djelovanje Duha Svetoga posebno nam je važna jedna skupina u kojoj se Duh Sveti očituje starom Izraelu, a to su proroci. Preko proroka Duh Sveti je u povijesti starog Izraela posebno govorio. „Da bi prorok mogao govoriti u Božje ime i da bi narod u njegovoj riječi prepoznao Božji glas, Duh Božji ostvaruje dublje osobno jedinstvo s prorokom. Posve podvrgava sebi njegovu volju, njega čitava. Prorok mora prolaziti kroz mučan proces dozrijevanja, pravo nutarnje umiranje. Mora nestati sebi, da bi bio providan za Boga i za njegove namjere.“²⁰ Proroci su bili i progonjeni i ubijani od Izraelskog naroda koji je katkada postavljao sebi lažne proroke kako bi ugađali njihovim ušima „ali je u cjelini ispovijedao vjeru da mu Bog govori preko proroka. Vjera u proročko nadahnuće nikad ga nije ostavila. Ta vjera prelazi u Crkvu, a u nicejsko-carigradskom vjerovanju postaje sastavni dio kršćanske vjeroispovijesti: „koji je govorio po prorocima.“²¹

U Novom zavjetu Duh Sveti nam se još više otkriva preko Isusa Krista. Osobito je to vidljivo u nekoliko etapa njegova života i djelovanja. Duh Sveti je prisutan od Isusova začeca preko krštenja na Jordanu, Isusova razapinjanja na križ do uskrsnuća i Duhova. Isusovo krštenje na Jordanu posebni je spasenjsko-povijesni događaj. Svi evanđelisti nas izvještavaju

¹⁸ Nicola Ciola, Duh Sveti, u: *Enciklopedijski teološki rječnik*, str. 218.

¹⁹ Alfred Schneider, *Na putovima Duha Svetoga*, FTIDI, Zagreb, 1991., str. 21.

²⁰ Isto., str. 25.

²¹ Isto., str. 26.

o ovom događaju, pa iako svaki evanđelist u tom događaju otkriva nešto osobito, svi zajedno daju cjelovitu sliku krštenja na Jordanu i značaj za Isusovo daljnje djelovanje.

Za temu ovoga rada potrebno je istaknuti kada govorimo o Duhu Svetome događaj Pedesetnice. Krist osobno daje Duha Svetoga svojim učenicima koji prenose taj dar svim ljudima sve do danas. Dar Duha Svetoga je posebno istaknut „u nizu hijerarhijskih darova u Crkvi i primjer nam je toga vidljivoga davanja. Ono što se u njemu daruje to je sam Duh Sveti, a ljudi koji ga prenose nisu gospodari duhovnih darova, ne raspolažu Duhom Svetim. Krist je i dalje jedini djelitelj.“²²

Na Pedeseticu Krist daje Duha Svetoga svojim učenicima. Ne kao pojedincima nego kao zajednici. Zato je Duh Sveti počelo života u Crkvi. Jer Crkva je Tijelo Kristovo, Krist je Glava Crkve u kojoj su svi udovi povezani zajedno u jednom Duhu. Od Pedesetnice (Duhova) Crkva se počinje širiti preko apostola i onih prvih svjedoka u Jeruzalemu koji su bili hodočasnici iz dijaspore i upravo ti hodočasnici koji su se vraćali u svoje gradove i mjesta (Dj 2, 9-11) „sa sobom su ponijeli svoju novu vjeru, kao i darove Duha koje su primili u Jeruzalemu. Oni neće biti utemeljitelji Crkava, već misionari: prvi misionari koji će svojim djelovanjem evanđeosko sjeme proširiti diljem rimskoga svijeta.“²³

1.3. Misijsko poslanje Crkve u nauku Drugog vatikanskog sabora

Drugi vatikanski sabor održan u razdoblju od 11. listopada 1962. do 8. prosinca 1965. godine. Na svom četvrtom zasjedanju promulgiran je dekret „Ad gentes“ o misijskoj djelatnosti Crkve. Bilo je to 7. prosinca 1965. godine. Ovaj dekret uz uvod i zaključak ima šest poglavlja u kojima se donosi nauk i smjernice Sabora o misijskom poslanju Crkve. „Ako bismo željeli ukratko dati glavne karakteristike saborske rasprave o misijama, tu bismo raspravu mogli opisati kao borbu za novo shvaćanje misije, njezinih teoloških temelja i praktične provedbe.“²⁴

U samom uvodu navodi se razlog nastanka ovoga dekreta i njegov značaj za Crkvu u svijetu koja je, kao „sol zemlje i svjetlo svijeta“ (usp. Mt 5, 13-14) i „sveopći sakrament

²² Isto., str. 50.

²³ Željko Tolić, Početak i najranije širenje Crkve: od 30. do 36. godine, u: *Služba Božja* 58 (2018.) 4, str. 472.

²⁴ Ladislav Nemet, Glavni pravci razvoja misijske teologije poslije Drugog vatikanskog sabora, u: *Obnovljeni život* 57 (2002) 1, str. 64.

spasenja“²⁵ poslana od Boga naviještati Evanđelje svim ljudima.²⁶ Sabor ovim dekretom želi prikazati u glavnim crtama načela misijskog djelovanja Crkve, kako bi se navještaj Evanđelja proširio među svim narodima.

U prvom poglavlju dekreta donose se najvažnija doktrinarna načela misijskog djelovanja jer ono proistječe iz odnosa Oca i Sina i Duha Svetoga. Odnos između tri Božanske osobe proistječe „iz vrela ljubavi, odnosno iz sebedarne ljubavi Boga Oca. Budući da je on Počelo bez Počela, iz kojega se Sin rađa a Duh Sveti po Sinu proizlazi, on je darežljivo razdao božansku dobrotu i neprestano je razdaje time što nas iz svoje preobilne i milosrdne dobrohotnosti slobodno stvara i osim toga milostivo zove da s njime dijelimo zajedništvo u životu i slavi ...“²⁷ Iz ovog trinitarnog temelja misije vidljiva je sakramentalna funkcija koja „ukazuje na izvore spasenja, milosti, djelovanja Boga u povijesti, a isto tako i na cilj toga djelovanja.“²⁸

U drugom poglavlju dokumenta govori se o misijskoj djelatnosti u sebi. Rastući broj ljudi koji žive na zemlji i koji su vezani različitim kulturnim, religijskim i društvenim strukturama i zajednicama „nisu još uopće ili su jedva čuli za evanđeosku poruku.“²⁹ Dokument sve Kristove vjernike poziva na svjedočanstvo bilo životom ili riječi na dužnost svjedočenja poštovanjem i ljubavlju prema onima koji još nisu čuli ili upoznali Krista i evanđeosku poruku. A da bi to postigli dokument poziva sve vjernike na suživot s njihovim narodima i kulturnim i religijskim predajama te da „s radošću i poštovanjem otkrivaju sjemenke Riječi koje se tu kriju.“³⁰ Da s radošću nastoje pomoći onim narodima koji se bore s gladi, bolesti i neimaštinom kako bi se omogućili čovječniji uvjeti za dostojanstvenije življenje. Crkva se neće upletati „u upravu zemaljske države“³¹ nego će ljudima služiti uz Božju pomoć i evanđeoska načela.

Misionarski poziv jest propovijedanje evanđelja i okupljanje Božjega naroda u jednu zajednicu Crkvu. Da bi se to postiglo dokument upozorava da se nikoga ne sili ili neugodno navodi da prigrliti vjeru ali da se i svakome da pravo na prihvaćanje vjere.³² Zato je potrebno da oni koji će prihvatiti vjeru u Krista za primanje sakramenata kršćanske inicijacije prođu

²⁵ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen gentium*, Dogmatska konstitucija o Crkvi, u: *Drugi vatikanski koncil. Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 48 (dalje: LG).

²⁶ Usp. AG, br. 1.

²⁷ AG, br. 2.

²⁸ Ladislav Nemet, Glavni pravci razvoja misijske teologije poslije Drugog vatikanskog sabora, str. 66.

²⁹ AG, br. 10.

³⁰ AG, br. 11.

³¹ AG, br. 12.

³² Usp. AG, br. 13.

put katekumenata. U katekumenatu je potrebno da osim svećenika i katehista sudjeluju u uvođenju u kršćanski život i kumovi kako bi oni koji se pripremaju za primanje sakramenata osjetili kršćansko zajedništvo cijelog Božjeg naroda u zajednici.³³

Oblikovanje i izgradnja kršćanske zajednice postiže se kroz izvršavanje svećeničke, kraljevske i proročke službe. Neka se tako izgrađena zajednica vjernika „obdarena bogatstvom kulture vlastitog puka – duboko ukorijeni u narodu; ... i neka im budu na pomoć prikladne škole; neka se podižu udruge i skupine preko kojih će laički apostolat moći prožimati evanđeoskim duhom čitavo društvo.“³⁴ No ne samo da je potrebno evanđeoski prožimati društvo nego je potrebno da se u novim kršćanskim zajednicama ukorijeni i hijerarhijska struktura mlade Crkve kako bi imala „vlastite služitelje spasenja između svojih članova u redu biskupa, prezbitera i đakona.“³⁵ Katehisti, izabrani muževi i žene također su pozvani na apostolsko služenje na pomoć širenja vjere i Crkve. A kada je riječ o redovnicima i redovničkim ustanovama dekret poziva na dragocjenu i bezuvjetnu pomoć redovničkih zvanja u misijskom radu „da oni pokažu različite vidike Kristova poslanja i života Crkve te se posvete različitim pastoralnim djelima i dolično pripreve svoje članove za njihovo vršenje.“³⁶

U trećem poglavlju riječ je o partikularnim Crkvama u kojima je već stavljen naglasak na živu zajednicu koja ima svoju strukturu. „To znači da zajednica ima domaće svećenike, pa makar i nedostatan broj, redovnike i laike te da posjeduje službe i ustanove koje su nužne za život i rast Božjega naroda pod vodstvom vlastitoga biskupa.“³⁷ A prezbiterij, redovnike i katehiste te sve vjernike iz mladih Crkava ovaj Dekret poziva na gorljivo služenju i snažno svjedočanstvo Kristove ljubavi kao znak spasenja ne samo domaćem narodu nego i na raspoloživost kako bi bile spremne da „i same šalju misionare da po svemu svijetu naviještaju evanđelje, makar trpjele od nestašice klera.“³⁸ No ovaj dokument ne zaobilazi ni laike koji su ujedno i aktivni članovi društvene zajednice i koji su pozvani na aktivno služenje u mjesnoj Crkvi jer „bez djelatne prisutnosti laika evanđelje se ne može duboko utisnuti u duh, život i rad nekog naroda.“³⁹

³³ Usp. Tomo Knežević, ostvarenost i ostvarivost misijskog dekreta II. vatikanskog sabora „Ad gentes“ u: *Vrhbosnensia* 20 (2016) 1, str. 157.-158.

³⁴ AG, br. 15.

³⁵ AG, br. 16.

³⁶ AG, br. 18.

³⁷ AG, br. 19.

³⁸ AG, br. 20.

³⁹ AG, br. 21.

U četvrtom poglavlju Dekreta, riječ je o samim misionarima bilo da su svećenici, redovnici ili vjernici laici. Svi koji su pozvani posebnim pozivom od Boga i izabrani za misije „obdareni su odgovarajućim naravnim sposobnostima, darovitošću i značajem, spremni prihvatiti misijski rad, bili oni domaći ili strani.“⁴⁰ Tu se traže i neke vrline od misionara kako bi uz intelektualnu i duhovnu formaciju mogli izvršavati određenu misijsku zadaću i poslanje i kako bi mogli ustrajno i hrabro podnositi sve teškoće, umor i nerazumijevanje. Te „svatko tko želi biti misionar, mora ozbiljno raditi na izgradnji vlastite duhovnosti, ne samo za vrijeme formacije i pripreve za ovu zadaću nego još više za vrijeme misionarskog djelovanja.“⁴¹

U petom poglavlju je riječ o uređenju misionarske djelatnosti. Dekret nalaže da se najprije na sveopćem planu Crkve uredi i vodi jedan ured koji će na općem planu misijskog djelovanja Crkve biti od koristi i onima koji djeluju i onima koji surađuju na misijskom planu. Osnovan je poseban ured koji je odgovoran za sve misije i misijsko djelovanje izdajući smjernice i planove te načela djelovanja na sveopćem planu Crkve i nazvan je „Kongregacija za širenje vjere“ (danas se naziva *Dikasterij za evangelizaciju*). Na razinama država poziva se biskupske konferencije da osnuju vlastite urede za promicanje misijskog djelovanja koje može i treba biti u suradnji i s drugim biskupskim konferencijama. Također poziva se biskupe kao pastire da u svojim dijecezama osnuju ured za misije koje će biti usklađen kako na planu biskupske konferencije tako i sa smjericama koje se šalju iz Dikasterija za evangelizaciju.

U šestom i ujedno zadnjem poglavlju Dekreta poziva se na suradnju jer „je sva Crkva misionarska, a djelo evangelizacije temeljna dužnost Božjeg naroda, Sveti sabor sve poziva na duboku nutarnju obnovu, da imaju živu svijest vlastite odgovornosti u širenju evanđelja te preuzmu svoj dio u misijskom radu među narodima.“⁴² Naglašeno je najprije da je potrebno živjeti duboko vlastitu vjeru kako bi se moglo poći u evangelizaciju onih koji nisu čuli ili upoznali Krista i njegovu Crkvu. Posebno se ističe uloga biskupa koji su članovi jednoga biskupskog kolegija koji nasljeđuje zbor apostola da su oni posvećeni ne samo za neku biskupiju nego cijeli svijet jer „Kristov nalog o propovijedanju evanđelja svakomu stvoru tiče se u prvom redu i neposredno njih, s Petrom i pod Petrom.“⁴³ Biskupe se poziva da oni potiču svoj narod na molitvu i trpljenja za evangelizaciju svijeta. Prezbitere kao prve

⁴⁰ AG, br. 23.

⁴¹ Ladislav Nemet, Glavni pravci razvoja misijske teologije poslije Drugog vatikanskog sabora, str. 67.

⁴² AG, br. 25.

⁴³ AG, br. 38.

suradnike biskupskog reda se potiče na molitvu i suradnju za misijsko poslanje u svijetu. Prezbiteri „budući da svojom službom - koja se prije svega sastoji u euharistiji, koja usavršuje Crkvu – stoje u zajedništvu s Kristom Glavom i druge k tom zajedništvu privode, ne mogu ne osjećati koliko još nedostaje do punine Tijela i koliko toga treba biti učinjeno kako bi ono iz dana u dan raslo. Prema tome će pastoralnu brigu tako usmjeriti da služi širenju evanđelja kod nekršćana.“⁴⁴ Redovničke ustanove bilo da su kontemplativnog ili aktivnog života, svojim molitvama i djelima pokore mogu učiniti mnogo za evangelizaciju svijeta. Laici koji u suradnji s biskupima ako su poučeni i ako raspiruju u sebi misijski žar i ljubav prema njima pozvani su „da pružaju svaku vrstu pomoći kako bi mogli drugima darovati dar vjere koji su besplatno primili.“⁴⁵

U zaključku Dekreta se pozdravljaju svi oni koji izgaraju za Krista u svom misijskom poslanju te oni koji su progonjeni i trpe zbog Evanđelja. Tako saborski oci s rimskim prvosvećenikom bude svijest kod svih u obvezu širenja kraljevstva Božjega.

1.4. Misijsko djelovanje Crkve u postkoncilskim dokumentima

Ovdje ćemo prikazati dva važna postkoncilski dokumenta o misijama u Crkvi, koja nam donose nauku za daljnje proučavanje. Prvi post koncilski dokument je apostolska pobudnica *Evangeliu nuntiandi* koji je napisao papa Pavao VI. Nakon biskupske sinode o evangelizaciji, a drugi je enciklika Ivana Pavla II. *Redemptoris missio*.

1.4.1. *Evangeliu nuntiandi*⁴⁶

Nakon Drugog vatikanskog sabora, jedna od prvih biskupskih sinoda bila je na temu evangelizacije, što uključuje i misijsko djelovanje Crkve. Apostolsku pobudnicu „Evangeliu nuntiandi“ papa Pavao VI., promulgirao je 8. prosinca 1975. godine. Na početku pobudnice papa govori da je piše na završetku jubilarne godine 1975., te o desetoj obljetnici završetka Drugog vatikanskog sabora i završetku trećeg Općeg zasjedanja Sinode biskupa, kako bi u Crkvi potaknuo novi zamah za naviještanje Evanđelja.

⁴⁴ AG, br. 39.

⁴⁵ AG, br. 41.

⁴⁶ Pavao VI., *Evangeliu nuntiandi, Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1976. (dalje: EN).

Apostolska pobudnica se sastoji od uvoda, sedam poglavlja i zaključka. U prvom poglavlju papa Pavao VI. polazi od Krista koji „naviješta spasenje, taj veliki dar Božji koji je oslobođenje od svega što čovjeka tlači, no koji je poglavito oslobođenje od grijeha i Zloga, u radosti što čovjek poznaje Boga i što On spoznaje čovjeka, što ga čovjek može vidjeti i njemu se predati.“⁴⁷ Da Crkva može naviještati evanđelje koje je primila od Krista „za nju je to zapravo milost i njeno poslanje, njena najdublja raspoznajna crta. Ona je upravo radi naviještanja Evanđelja, tj. radi propovijedanja i poučavanja, da bi bila kanal dara milosti, da pomiruje grešnike s Bogom, da nastavlja Kristovu žrtvu u svetoj misi koja je spomen-čin njegove smrti i njegova slavnog uskrsnuća.“⁴⁸ Papa upozorava na kraju prvog poglavlja da ima onih koji prihvaćaju Krista ali bez Crkve, slušaju Krista ali ne i Crkvu, žele pripadati Kristu ali ne i Crkvi, što je krivo i nemoguće. U tom smislu se poziva na Pavla koji kaže: Krist je ljubio Crkvu te je sebe predao za nju (Ef 5,25).⁴⁹

Drugo poglavlje nosi naslov „Što znači naviještati Evanđelje?“ To bi značilo, kaže papa, „unijeti Radosnu vijest u svaku ljudsku sredinu i u tom srazu samo čovječanstvo iznutra preobraziti, učiniti ga novim ...“⁵⁰ Za to je potrebna evangelizacija koja najprije evangelizira kulturu i kulture čovjeka „ne dekorativno, površinski lakirano, nego životno do samih korijena, u bogatom i širokom smislu što ga ti izrazi imaju u *Gaudium et spes*, polazeći uvijek od sebe i vraćajući se uvijek k odnosima među sobom i odnosu s Bogom.“⁵¹ Zato evangelizirati nije lako jer je to jedan proces koji traje i koji uključuje različite elemente u evangelizaciji: „obnovu čovječanstva, svjedočenje, izričiti navještaj, pristanak srca, ulazak u zajednicu, primanje znakova, apostolsko djelovanje.“⁵²

Kada je riječ o sadržaju evangelizacije koji je glavna tema trećeg poglavlja papa naglašava kao bitne elemente svjedočenja, upućenost na odnos Boga Oca i Sina Isusa Krista u Duhu Svetom iz koje ga je vidljiva Očeva volja da ljude pozove u vječni život. U središtu evangelizacijske poruke uvijek je Isus Krist po kojemu nam je omogućeno spasenje. No evangelizacija ujedno „poprima oblik izričite poruke koja je prilagođena i uvijek posuvremenjena raznim životnim prilikama s obzirom na prava i dužnosti svake ljudske osobe, s obzirom na obiteljski život bez kojega uopće nije moguć nesputan razvitak osoba, s obzirom na zajednički život u društvu, međunarodni život, mir, pravdu i razvoj; poprima

⁴⁷ EN, br. 9.

⁴⁸ EN, br. 14.

⁴⁹ Usp. EN, br. 15.

⁵⁰ EN, br. 18.

⁵¹ EN, br. 20.

⁵² EN, br. 24.

oblik poruke o oslobođenju koja je naročito snažna u naše doba.⁵³ I na kraju ovog poglavlja papa poziva na vjersku slobodu kao važno ljudsko pravo jer je mnogo kršćana ugroženo upravo zato što su kršćani što su katolici.⁵⁴

U četvrtom poglavlju navodi se koji su to putovi i sredstva evangelizacije koji su nužno potrebni u naviještanju Radosne vijesti. Najprije je to svjedočanstvo života, zatim živa propovijed koju papa posebno ističe jer „čovjek baš slušanjem Riječi dolazi k vjeri.“⁵⁵ A za naviještanje Riječi potrebno je da propovjednik bude dobro poučen i uvjeren u ono što govori te da razmatra nad Evanđeljem a osobito kada je propovijedanje unutar euharistijskog slavlja „od kojega dobiva naročitu snagu i jakost“,⁵⁶ jer u liturgiji a posebno u Vazmenom slavlju vjernici mnogo očekuju i primaju mnoge plodove. Tu se još nešto ne smije zanemariti a to je katehizacija. Papa poziva sve katehete da se posebno i dobro pripremaju za kateheze u župi i drugim raznim ustanovama. Također mogu pomoći i sredstva društvenog priopćavanja jer zahvaljujući čovjekovom dostignuću i unapređenju tehnike Crkva „je u stanju govoriti masama.“⁵⁷ No nikada se navještaj evanđelja i poruka spasenja ne mogu toliko iscrpiti u propovijedanju, katehizaciji, medijima, koliko u „sedam sakramenata te u divnom zračenju milosti i svetosti koje oni nose.“⁵⁸

U petom poglavlju postavlja se pitanje „Kome je evanđelje namijenjeno?“ Evanđelje je namijenjeno svim ljudima i svim naraštajima ljudskoga roda. No ponekad se događaju zapreke u naviještanju. „Kod samih blagovjesnika javlja se napast da uz različita opravdanja ograniče polje svoga misionarskog djelovanja. S druge strane, često ima ljudskim snagama nesavladivih otpora kod onih kojima se blagovjesnik obraća.“⁵⁹ Također se govori o razlici prvog navještaja onima daleko i navještaja raskršćanjenom svijetu i osobama „koje su krštene ali žive mimo svakog kršćanskog života“.⁶⁰ Problem koji je danas sve prisutniji je sekularizam i „novi oblici ateizma kao što je antropocentrizam, ne apstraktni i metafizički nego pragmatički, programatski i borbeni ateizam.“⁶¹ No potrebno je da u mnoštvu kojemu Crkva propovijeda bude manjih zajednica koje će rasti u spoznaji i znanju, revnosti u

⁵³ EN, br. 29.

⁵⁴ Usp. EN., br. 39.

⁵⁵ EN, br. 42.

⁵⁶ EN, br. 43.

⁵⁷ EN, br. 45.

⁵⁸ EN, br. 47.

⁵⁹ EN, br. 50.

⁶⁰ EN, br. 52.

⁶¹ EN, br. 55.

misionarskom zalaganju, koje su uvijek „univerzalne a nikad poput sekta“.⁶² U produbljivanju svoga poziva bazične zajednice će „kao slušateljice Evanđelja koje im je naviješteno, kao povlašteni objekt evangelizacije, same bez sustezanja postati navjestiteljice Evanđelja.“⁶³

Crkva koja je cijela misionarska i koja ima misiju, dužnost i poslanje od Krista da naviješta Evanđelje ima na pameti dvije stvari: „Prvo evangeliziranje ni za koga nije nekakvo usamljeno djelovanje pojedinca nego je to duboko crkveni čin. ... Druga tvrdnja proizlazi iz prethodne: ako svatko evangelizira u ime Crkve, a ona sama to čini snagom Gospodinove naredbe, nijedan blagovjesnik nije potpuni gospodar u svom evanđeoskom djelovanju niti ima neograničenu vlast kojom bi raspolagao prema individualističkim mjerilima i pogledima već u zajedništvu s Crkvom i njezinim Pastirima.“⁶⁴ Dakle papa u ovom šestom poglavlju naglašava važnost najprije sveopće Crkve, zatim partikularnih Crkava, te govori o različitim službama u hijerarhijskoj strukturi i zadaćama najprije Petrova nasljednika koji ima potpunu vrhovnu i sveopću vlast naučavanja i propovijedanja te biskupa i prezbitera koji u jedinstvu s Petrovim nasljednikom imaju poslanje da Božju riječ naviještaju ovlašteno, da okupljaju Božji narod u jedno stado i da Narod hrane znakovima Kristovim tj. sakramentima.⁶⁵ Također poziva sve redovnike, laike i mlade da kroz različitost svoga života i poziva surađuju na širenju Kristova Kraljevstva na zemlji.

U zadnjem, sedmom poglavlju papa podsjeća koji su to nutarnji stavovi evangelizatora koji ih moraju nadahnjivati. Najprije „bez djelovanja Duha Svetoga evangelizacija uopće nije moguća.“⁶⁶ Jer Duh Sveti je glavni protagonist evangelizacije. Duh Sveti je činitelj navještaja. Kada je riječ o ekumenizmu potrebno je da se među kršćanima gaji znak jedinstva „kao put i sredstvo evangelizacije.“⁶⁷ Ovaj svijet i vrijeme u kojemu živimo, „koji traži, sad u tjeskobi, sad u nadi, da uzmogne primiti radosnu vijest ne od tužnih i malodušnih, nestrpljivih i tjeskobnih navjestitelja nego od službenika Evanđelja čiji život izaruje žarom, koji su prvi u sebe primili Kristovu radost i koji dragovoljno na kocku stavljaju svoj život da bi Kraljevstvo bilo naviješteno i da bi se Crkva zasadila usred svijeta.“⁶⁸ Na kraju

⁶² EN, br. 58.

⁶³ EN, br. 58.

⁶⁴ EN, br. 60.

⁶⁵ Usp. EN., br. 68.

⁶⁶ EN, br. 75.

⁶⁷ EN, br. 77.

⁶⁸ EN, br. 80.

apostolskog pisma papa Pavao VI. sve stavlja pod Zvijezdu evangelizacije Blaženu Djevicu Mariju Bezgrešnu.

1.4.2. *Redemptoris missio*⁶⁹

Papa Ivan Pavao II. u svom uvodu u ovu encikliku poziva na obnovu života i ponovnog buđenja misijskog zamaha u Crkvi jer misija se tiče svih. Crkva prvo što može pružiti je poruku evanđelja čovjeku i cijelom čovječanstvu. Papa piše ovu encikliku povodom dvadeset pete godišnjice zatvaranja Drugog vatikanskog sabora i proglašenja Dekreta o misijskom djelovanju Crkve *Ad gentes* te petnaest godina od Apostolske pobudnice *Evangelii nuntiandi* Pavla VI.

U prvom poglavlju papa polazi od vjere u Isusa Krista kao jedinoga spasitelja jer u počecima Crkve nalazimo jasnu tvrdnju „da je Krist jedini Spasitelj za sve, da je on kadar Boga objaviti i Bogu dovesti.“⁷⁰ Također kroz cijeli Novi zavjet potvrđuje se spasenje u Kristu. Prva obdarenica spasenja je Crkva jer „Krist ju je stekao svojom krvlju (usp. Dj 20,28) i učinio je svojom suradnicom u djelu sveopćeg spasenja. Naime, u njoj Krist živi; njezin je zaručnik; daje joj da raste; po njoj ispunja svoju misiju.“⁷¹ Spasenje je ponuđeno svima, što ne znači da je ponuđeno samo onima koji vjeruju u Krista i koji su ušli u Crkvu. Papa naglašava „ako je spasenje namijenjeno svima, mora stvarno biti dostupno svima.“⁷² Zato oni koji su u Crkvi ne smiju prestati govoriti i naviještati Evanđelje jer Isus je došao otkriti Božje lice te po križu i uskrsnuću, zaslužiti spasenje za sve.⁷³

U drugom poglavlju riječ je o Kraljevstvu Božjem. Kraljevstvo Božje je već pripravljeno u Starom zavjetu a ispunilo se u Isusu Kristu te ga Crkva naviješta. Kada je riječ o značajkama i zahtjevima Kraljevstva, najprije ih Isus otkriva u svojoj osobi, svojim riječima i djelima. Kraljevstvo Božje je namijenjeno svim ljudima „budući da su svi pozvani postati njegovim članovima.“⁷⁴ Oslobođenje i spasenje „kao plod Božjega kraljevstva, zahvaćaju ljudsku osobu u njezinim tjelesnim i duhovnim dimenzijama. Isusova misija označena je

⁶⁹ Ivan Pavao II., *Redemptoris missio*, *Enciklika o trajnoj vrijednosti misijske naredbe*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991. (dalje: RM).

⁷⁰ RM, br. 5.

⁷¹ RM, br. 9.

⁷² RM, br. 10.

⁷³ Usp. RM, br. 11.

⁷⁴ RM, br. 14.

dvama oblicima djelovanja: iscjeljenjem i opraštanjem.“⁷⁵ Kraljevstvo zahtjeva preobrazbu osobe i ono dopire do svih ljudi. No postoji danas praksa, kaže papa, da se Kraljevstvo Božje odvaja od Crkva tako stvarajući jedan antropocentrizam u reduktivnom smislu. No „Kraljevstvo Božje koje poznajemo iz objave: ono se doista ne može odvojiti ni od Krista ni od Crkve.“⁷⁶ Jer Crkva je u službi Kraljevstva Božjega „šireći u svijetu evanđeoske vrednote koje Kraljevstvo označuju i ljudima pomažu da prihvate Božji naum.“⁷⁷ Upravo zbog evanđeoskih vrijednosti Kraljevstva Božjega i zbog Crkve koja je sva ljudska i sva Kristova, „to ima itekako posljedice na gospodarskom, političkom, društvenom i kulturnom planu.“⁷⁸

Kada je riječ o Duhu Svetomu papa u trećem poglavlju naglašava njegovu važnu ulogu kao protagonista u Crkvi, koji je važan za cjelokupno crkveno poslanje. Jer „misija Crkve, kao Isusova misija, djelo je Božje ili, kao što često kaže Luka, djelo Duha.“⁷⁹ Zato Duh Sveti cijelu Crkvu čini misionarskom jer je njegova zadaća da se narode okupi u jednu zajednicu kako bi zajednički mogli moliti, slušati Evanđelje i zajedno slaviti euharistiju. Vrijeme i doba našega čovječanstva stalo se mijenja, izmjenjuje i traži, a to uvijek zahtjeva novi misionarski zamah Crkve u kojem su kršćani pozvani u apostolsko naviještanje s pomoću Duha Svetoga jer „On je protagonist misije!“⁸⁰

U četvrtom poglavlju papa govori o beskrajnim obzorima misija *Ad gentes*. Isus je poslao svoje učenike baš svim narodima i svakom čovjeku i svim mjestima zemlje. No danas je Crkva suočena s „promjenjivim vjerskim stanjem: narodi su u pokretu; nekoć jasno određene društvene i religiozne prilike postale su složene. Dosta je prisjetiti se nekih pojava kao što su urbanizacija, masovno selilaštvo, kretanja izbjeglica, raskršćanjenje drevnih vrednota u narodima pripadnici kojih golemom većinom nisu kršćani, nicanja mesijanizama i vjerskih sekti poput gljiva nakon kiše.“⁸¹ Sve ovo nabrojeno zahtjeva promjenu složenog religioznog okvira koje ga je potrebno ponovno obnoviti i vratiti „od misija u misiju Crkve.“⁸² Sa gledišta evangelizacije danas postoje tri različite skupine koje je potrebno razlikovati. Prva je usmjerena na misijsko djelovanje tamo gdje Krista i Crkva nisu poznati, druga je tamo gdje je čvrsta vjera i crkvena struktura zajednice i gdje su članovi svjesni svoga misijskog

⁷⁵ RM, br. 14.

⁷⁶ RM, br. 18.

⁷⁷ RM, br. 20.

⁷⁸ Josip Jelenić, *Redemptoris missio: misijsko djelovanje Crkve i društvene promjene u svijetu*, u: *Obnovljeni život* 46 (1991) 2 str. 222.

⁷⁹ RM, br. 24.

⁸⁰ RM, br. 30.

⁸¹ RM, br. 32.

⁸² RM, br. 32.

poslanja, a treća gdje u zemljama staroga kršćanstva ili u mlađim crkvama osjeća se pad vjere i gubitka osjećaja za Crkvu i Kristovo evanđelje. Za to je kaže papa potrebna „nova evangelizacija.“⁸³ Unatoč svim poteškoćama papa poziva na misijsko djelovanje *Ad gentes* sve do granica svijeta kako bi se svima onima koji gladuju i žedaju za Kristom evanđelje učinilo poznatim.

U petom poglavlju je riječ o misijskim putovima gdje papa poziva na svjedočenje kako misionara, tako i kršćanskih obitelji i zajednica. Među prvim zahtjevima misijskog djelovanja jest navještaj a „predmet navještaja jest Krist raspeti, umrli i uskrsli: u njemu se postiže potpuno i istinsko oslobođenje od zla, grijeha i smrti; u njemu Bog dariva božanski i vječni novi život. To je ona blagovijest koja mijenja čovjeka i povijest čovječanstva i svi je narodi imaju pravo upoznati.“⁸⁴ Također, obraćenje i krštenje koji čovjeka uvode u Crkvu važan su zahtjev i dar Crkvi koja ima odgovornost da u čovjeka usadi kroz pripremu katekumenata sjeme vjere. Da se čovjek priključi zajednici koja već postoji ili traži od Crkve da se osnuju nove mlade zajednice „koje se susreću radi molitve, čitanja Svetog pisma, kateheze, pretresanja nekih ljudskih i crkvenih pitanja, u svrhu zajedničkog zalaganja.“⁸⁵ Uza sve to potrebno je njegovati međureligijski dijalog koji je u skladu s evangelizacijskom svrhom misija Crkve. Potrebna je i inkulturacija među druge narode u koje će donijeti evanđeosku poruku ali kako bi te zajednice bilo moguće uvesti u vlastitu zajednicu kroz mjerilo ljubavi koje je pokretačka snaga misije, „a isto tako jedino mjerilo prema kojem se sve mora činiti ili ne činiti, mijenjati ili ne mijenjati.“⁸⁶

U šestom poglavlju je riječ o vodstvu i izvršiteljima misijskog pastoralala koje Isus izabire za svoje svjedoke i apostole. Najprije su za misijski pastoral odgovorni papa i biskupi, bilo da su članovi biskupskog zbora ili kao pastiri u partikularnim crkvama. No misionari koji su izdvojeni i posebnim zvanjem od Gospodina, pozvani su da se predaju neograničeno dajući svoje snage i svoje vrijeme za službu evangelizacije. Sve misijske ustanove papa poziva na nesebično darivanje, brigu i odgoj mladih misionara bilo klerika bilo redovnika kako bi plodonosno mogli odgovoriti u evangelizacijskom poduhvatu tamo gdje ih mjerodavna vlast pošalje. No zbog manjeg broja onih koji su pozvani u redovničku ili kleričku službu, papa također ističe misijski poziv laika koji snagom sakramenta krštenja imaju dužnost i obvezu misijskog naviještanja te ističe njihovu ulogu i primjer kako „su neke crkve započele svoj

⁸³ RM, br. 33.

⁸⁴ RM, br. 44.

⁸⁵ RM, br. 51.

⁸⁶ RM, br. 60.

život zahvaljujući djelovanju laičkih misionara i misionarki.⁸⁷ Na kraju ovoga šestog poglavlja papa naglašava važnost suradnje Ureda za evangelizaciju s biskupskim konferencijama, biskupijama i župama bilo na nacionalnoj ili kontinentalnoj razini jer važno je njegovati „ekleziologiju zajedništva.“⁸⁸

U misijskoj suradnji, koja je tema sedmog poglavlja ove enciklike, papa stavlja na prvo mjesto molitve i žrtve za misijsko djelovanje, kako bi navještaj Božje riječi bio plodan. Suradnja se očituje i u promicanju novih misijskih zvanja jer „promicanje tih zvanja spada u samu srž suradnje: naviještanje evanđelja treba navjestitelje, žetva treba radnike, misiju poglavito ispunjavaju muškarci i žene koji se za cijeli život posvećuju za djelo evanđelja, spremni ići po svemu svijetu da donesu spasenje.“⁸⁹ No za misije je potrebna ne samo duhovna nego i materijalna pomoć. Tako nastaju novi oblici misijske suradnje, jer je danas puno veća pokretljivost ljudi te se tako otvara turizam koji ima veliko značenje za kršćane koji su pozvani i tu svjedočiti svoju vjeru u Isusa Krista i navijestiti evanđelje. Veliki broj građana se zbog posla ili studiranja seli u druge gradove ili države te je i to prilika za misijsko djelovanje, kako onih koji dolaze tako i onih domaćih koji ih primaju. Kada je riječ o odgoju Božjeg naroda tu papa zahtjeva od svećenika, redovnika i kateheta da animiraju narod za misije kroz različite programe i različita moderna pomagala.⁹⁰ Papa navodi dalje i dužnosti *Papinskih misijskih djela* a to su *Djelo za širenje vjere, Djelo sv. Petra apostola, Djelo svetog djetinjstva i Misijska unija* – „koje imaju općenito svrhu promicati opći misijski duh u krilu Božjeg naroda.“⁹¹ Na kraju poglavlja papa ohrabruje sve i potiče da se svi založe oko nove evangelizacije i misijskog poslanja.

U zadnjem poglavlju je riječ o misijskoj duhovnosti. „Misijska djelatnost traži posebnu duhovnost koja se tiče osobito onih koje je Bog pozvao u misionare.“⁹² Misionarska duhovnost se osobito očituje kroz djelovanje i poučljivost Duhom Svetim te povezanost s Isusom Kristom, koji je prvi evangelizator i onaj koji poziva i šalje misionare. Također misionar je pozvan na onu apostolsku ljubav koju je Krist ostavio svojim učenicima. Misionar po uzoru na tu ljubav treba postati čovjek ljubavi, a „da bi svakom bratu navijestio da ga Bog ljubi i da ga on sam može ljubiti, mora posvjedočiti ljubav prema svima, istrošivši

⁸⁷ RM, br. 71.

⁸⁸ RM, br. 75.

⁸⁹ RM, br. 79.

⁹⁰ Usp. RM, br. 83.

⁹¹ RM, br. 84.

⁹² RM, br. 87.

život za bližnjega.“⁹³ Na kraju papa sve misionare, mlade Crkve i nove krštenike poziva na svetost koja je najvažnija pretpostavka misijskog djelovanja. Tako zaključuje da je „u predvečerje trećeg tisućljeća cijela Crkva pozvana na dublje proživljavanje Kristova otajstva, surađujući sa zahvalnošću u djelu spasenja. To ona čini s Marijom i poput Marije, svoje majke i uzora: ona, Marija, uzor je majčinske ljubavi kojom moraju biti prožeti svi koji u apostolskoj misiji Crkve surađuju u preporođenju ljudi.“⁹⁴

1.5. Izazovi evangelizacijskog djelovanja danas

Kada je riječ o evangelizacijskim izazovima Crkve danas, na prvom je mjestu činjenica kako je potrebno pokrenuti novi žar u kršćanima i misionarima. Treba biti svjestan kako „misijsko poslanje i misijsko djelovanje Crkve kroz povijest nije prošlo bez problema, nije prošlo bez rasta i padova.“⁹⁵ U prošlosti kršćanski evangelizatorski duh se gajio u kršćanskim obiteljima i kršćanskim ambijentima što nažalost danas nije slučaj. Vidimo da je danas ta komponenta oslabila i da dalje slabi. Zato je „pred širim životnim ambijentom u kojemu kršćani žive i djeluju, potrebna uvijek nova toplina i svjetlo i snaga, pred hladnoćom života i sekularizacijom koja nas zapljuskuje.“⁹⁶ Također danas su za navještaj evanđelja jako izazovno migracije koje su sve učestalije i koje mijenjaju „etnički zemljopis, počevši od gradova do čitavih naroda i kontinenata. U novoj klimi fluidnosti brišu se granice, smanjuje se prostor za tradicije i često puta dokida iskonski identitet.“⁹⁷

Papa Franjo ističe kako „Duhom ispunjeni evangelizatori jesu blagovjesnici koji mole i rade.“⁹⁸ Misionari ne mogu naviještati Krista bez osobnog susreta s njim u molitvi, klanjanju i primanju sakramenata te sudjelovanju u liturgiji, „jer bez ove stvarne kristološke povezanosti sve bi se pretvorilo u puko zajedništvo mišljenja, volje i djelovanja, bilo bi svedeno na razinu moralnoga i racionalnoga odnosa.“⁹⁹

⁹³ RM, br. 89.

⁹⁴ RM, br. 92.

⁹⁵ Tomo Knežević, Misijsko poslanje Crkve s posebnim osvrtom na župnu zajednicu, u: *Vrhbosnensia* 11 (2007) 2, str. 269.

⁹⁶ Josip Marčelić, Nova evangelizacija, *Crkva u svijetu*, 27, (1992.), 4., str. 258.

⁹⁷ Ante Mateljan, Nova evangelizacija i teolozi, *Crkva u svijetu*, 46, (2011.), 1., str. 4-5.

⁹⁸ Franjo, *Evangeliij gaudium – Radost evanđelja*, Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu, KS., (24.11.2013.), Zagreb, 2015., br. 262.

⁹⁹ Joseph Ratzinger, *Zajedništvo u Crkvi*, Verbum, Split, 2006., str. 125.

Dakle, dvije najvažnije stvari koje su direktno povezane sa evangelizacijom i misijskim poslanjem Crkve, a koje osobito naglašava papa Benedikt XVI., jesu navještaj Riječi i Euharistija. Po riječi je potrebno posvjedočiti i prenijeti ono što nam je Gospodin rekao te „prijeko je potrebno po svjedočanstvu dati vjerodostojnost ovoj Riječi, da ne izgleda kao lijepa filozofija ili utopija, nego više kao stvarnost koja se može živjeti i dati život.“¹⁰⁰ Euharistija, koja nadilazi vrijeme i prostor, je „srce“ misija. Euharistija je „izvorište Crkve, bez kojega bi morala presahnuti, bez kojega bi je nadvladala vrata smrti. Kao prisutnost bogoljudske Kristove ljubavi ona je uvijek i prilaženje čovjeka Isusa ljudima, koji postaju njegovi udovi, koji sami postaju euharistija, a time i srce i ljubav za Crkvu.“¹⁰¹

Zato ljudi koji žive u današnjem svijetu te oni koji još nisu upoznali Krista, a koji žedaju za Kristom, imaju pravo i dužnost tražiti od Crkve istinski navještaj evanđelja, uz duboki osjećaj solidarnosti, dijaloga i ljubavi.

¹⁰⁰ Benedikt XVI., *Verbum Domini – Riječ Gospodnja*, Postsinodalna apostolska pobudnica o Riječi Božjoj u životu i u poslanju Crkve, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2011., br. 97.

¹⁰¹ Joseph Ratzinger, *Zajedništvo u Crkvi*, str. 127-128.

2. PORUKE PAPE BENEDIKTA XVI. ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN

Papa Benedikt XVI. (rođen kao Joseph Aloisius Ratzinger¹⁰² 1927., umro u Vatikanu 2022.), bio je jedan od najvećih teologa današnjice. Kao profesor na njemačkim teološkim učilištima te kasnije kao biskup i kardinal zaista je mnogo pridonio Crkvi svojim istraživačkim radom i zalaganjem. Na poseban način od 2005. god., kada je postao papa, kroz svoj pontifikat trudio se naučavati i braniti poklad vjere. Kao teolog je pisao o mnogim teološkim temama, a ovdje smo za ovaj rad uzeli njegovih sedam poruka za Svjetski misijski dan, koje je on uputio Crkvi kroz svoj pontifikat i tako pridonio širenju misijskog duha u Crkvi.

2.1. Ljubav, duša misije (2006.)¹⁰³

Ovo je prva poruka pape Benedikta XVI. za 80. svjetski dan misija 2006. god. Papa se u ovoj poruci bavi posebno pitanjem milosrđa. Milosrđe je Božja ljubav koja je otvorena prema svakom čovjeku i čini da se Evanđelje naviješta svakom čovjeku. Bog je onaj koji daje ljubav svijetu, a ta ljubav nam je darovana u njegovu sinu Isusu Kristu, koji se savršena slika milosrdnog Oca nebeskoga.

Spasonosna poruka (1Iv 4,9) je sažeta u riječima Ivanova evanđelja i poslanica, da je spasonosna ljubav među nas poslana u Očevu sinu Jedinorođencu da živimo po njemu. Isus je nakon uskrsnuća dao poslanje učenicima da idu i naviještaju evanđelje. Apostoli u snazi Duha Svetoga koji im je dan na Pedeseticu idu i svjedoče da je Gospodin umro i uskrsnuo. To je poslanje Crkve sve do danas. Svaka kršćanska je zajednica pozvana kao i ona prva apostolska da objave „Boga koji je ljubav.“

Čovjek je stvoren kao plod inicijative ljubavi, koja je kasnije zamagljena grijehom. Naši praroditelji su zbog iskušenja od Zloga podlegli sumnji u Gospodina, kao da je Gospodin suparnik ili onaj koji želi ograničiti njihovu slobodu. Zbog samoljublja koje im je bilo draže od ljubavi koju su besplatno primili, posljedično su završili tako da su izgubili sreću i okusili su gorcu tugu grijeha i smrti.

No Bog ih zbog toga nije napustio, nego je unaprijed najavio spasenje njima i njihovim potomcima. Spasenje koje Bog najavljuje ostvareno je u jednorodnome Sinu, koji je otkrio

¹⁰² Usp. Joseph Ratzinger, *Moj život – autobiografija*, Verbum, Split, 2006., str. 6.

¹⁰³ Usp. Benedikt XVI., *Ljubav, duša misije*, *Vjesnik Splitsko-makarske nadbiskupije*, 4 (2006.), str. 213.-214.

svoju ljubav kao Otac, ljubav koja je sposobna otkupiti svako ljudsko stvorenje od ropstva zla i smrti. Zahvaljujući Isusu Kristu sva ljudska stvorenja su dobila mogućnost ulaska u zajedništvo s Bogom. Znak te ljubavi jest križ. Isus je također na Posljednjoj večeri u oporuku ostavio zapovijed da „ljubimo jedni druge“ (Iv 15,17).

Iz gore navedenog slijedi da je prioritarna i autentična misionarska briga, prioritarno opredjeljenje Crkve kao zajednice koja je povezana vjernošću s božanskom ljubavi koja vrijedi za svakog pojedinog kršćanina, za svaku mjesnu zajednicu, za pojedine Crkve i za cijeli Božji narod upravo navještaj spasenja u Isusu Kristu. Naglasak je stavljen na spremnost Kristovih učenika da se poduzmu djela duhovnog i ljudskog napretka koje crpi snagu iz zajedničkog poslanja.

Papa piše da „biti misionar znači ljubiti Boga svim srcem, čak do te mjere, ako je potrebno, i umrijeti za njega.“ Papa navodi primjer onih svećenika, redovnika i laika koji su i u današnje vrijeme dali svjedočanstvo mučeničke smrti. Misionari trebaju biti poput onog Samarijanca iz evanđelja te se pognuti pred potrebama svih, a posebno najsiromašnijih ljudi, „jer oni koji ljube Kristovim srcem ne traže svoj interes nego slavu Očevu.“ Naglašava da upravo ovo krije tajnu apostolske plodnosti misionarskog djelovanja koje nadilazi granice i kulture te se širi do svih granica svijeta.

Na kraju poruke papa naglašava da se misionarsko poslanje ne tiče samo pojedinaca nego svakog kršćanina. „Jer služenje Evanđelju nije samotna avantura, već predanost koju treba dijeliti svaka zajednica.“ Ovdje ne misli samo na one koji su već u misijama, nego na sve kršćane da svojom molitvom i suradnjom na misijskom polju Crkve doprinose na razne načine širenju Kristova Kraljevstva na zemlji, te zahvaljujući na doprinosu svima. Stavljajući sve pod zaštitu Blažene Djevice Marije koja je od početka aktivno sudjelovala u poslanju Crkve.

2.2. Sve Crkve za cio svijet (2007.)¹⁰⁴

Poruka svetoga oca pape Benedikta XVI. za svjetski misijski dan 2007. god. Naslovljena je „Sve Crkve za cio svijet“. Na početku ove svoje druge poruke za svjetski misijski dan papa poziva sav Božji narod – pastire, svećenike, redovnike, redovnice i laike, na zajedničko promišljanje o žurnosti i važnosti misijskog djelovanja u naše doba. Također 2007. godine

¹⁰⁴ Usp. Benedikt XVI., Sve Crkve za cio svijet, *Vjesnik Splitsko-makarske nadbiskupije*, 4 (2007), str. 192.-194.

se slavila 50. obljetnica enciklike sluge Božjega Pija XII. *Fidei donum*, kojom se promiče i potiče suradnja među Crkvama za misiju *ad gentes*.

Poruka „Sve Crkve za cio svijet“ poziva mjesne Crkve svih pet kontinenata da budu svjesne nužnosti pokretanja misijskog djelovanja usred mnogih i teških izazova današnjega doba. Papa spominje promjene koje su se dogodile od Drugog vatikanskog koncila pa naovamo u načinu kako ljudi žive, te naglašava da su se poduzeli veliki koraci u naporima za širenje evanđelja. No također ističe da ostaje puno prostora za napredovanje kako bi svaki krštenik odgovorio na misijski poziv koji Gospodin upućuje. Poziva na novi žar i Crkve drevne tradicije koje su u prošlosti za misije davale ne samo materijalna sredstva nego i velik broj svećenika, redovnika, redovnica i laika, koja je bila osnažena djelotvornom suradnjom među kršćanskim zajednicama. Suradnja je bila plodonosna te je urodila plodom kako za mlade crkve u misijskim zemljama, tako i za one koje su slale svoje misionare na polje rada u te mlade Crkve.

Pred sekularizmom današnjice koji nadire u kršćansku kulturu i u zapadna društva, gdje su Crkve, koje su u krizi a obitelji ugrožene te u opadanju broj zvanja i starenje klera, u opasnosti su da se zatvore u same sebe te se tako zatvore misijskom pozivu. No Bog nikad ne napušta svoj narod te je i to trenutak da se s pouzdanjem otvore Božjoj providnosti.

Također upućen je poziv i mladim Crkvama u koje je Radosna vijest tek došla da se i one velikodušno posvete misiji *ad gentes*. Papa naglašava da se i te zajednice nalaze u poteškoćama ali da one bilježe stalan rast. Rast se posebno osjeti u svećeničkom i redovničkom pozivu, pa te Crkve šalju svoja zvanja na pastoralnu i apostolsku službu na druga mjesta, čak i u zemlje drevne evangelizacije. Papa to naziva korisnom „razmjenom darova“ koja je na korist cijelom Kristovu mističnom tijelu.

Papa želi da se misijska suradnja još i više osnaži i da se istodobno prepoznaju kod svakog pojedinca talenti i karizme. Želi da Kristov poziv bude upućen svima na širenje njegova Kraljevstva, pa tako piše citirajući Ivana Pavla II. da je „Crkva misionarska po svojoj naravi.“ Također na tragu svoga prethodnika i njegove enciklike *Fidei donum*, ističe da navještaj evanđelja nije izgubio na svojoj aktualnosti i da je i dalje prijeko potreban. Misijska zauzetost je prva služba koju Crkva ima i koju duguje današnjem čovječanstvu, kako bi se društvene, kulturalne i etičke promjene upravilo u pravom smjeru i u njih se utkao duh evanđelja, kako bi se Kristovo evanđelje pružilo svakom čovjeku koji u mnogim krajevima biva ponižen i potlačen zbog siromaštva i nasilja te nijekanja ljudskih prava.

Obraća se i pastirima kojima je Krist povjerio misijsko poslanje. Ta zauzetost u prvom redu spada u dužnost Petrova nasljednika kao i svih biskupa, da u grudima svakoga pastira plamti žar za naviještanjem i širenjem evanđelja. Također zahvaljuje svim svećenicima koji su se odvažili na apostolsko poslanje napustivši svoje zajednice te pošli u siromašne krajeve zemlje. Papa ne zaboravlja na mnoge redovnike i redovnice te vjernike laike koji su se skupa s svećenicima žrtvovali za širenje evanđelja sve do na kraj svijeta.

Na kraju podsjeća da se misijsko poslanje koje je Krist povjerio apostolima tiče svih nas, te potiče na suradnju među Crkvama da se odgajaju novi misionari za širenje evanđelja i u naše vrijeme, ali ističe da je od svega najvažnije moliti. Papa zaziva Oca koji je na nebesima da dođe njegovo Kraljevstvo na zemlju, te poziva djecu i mlade na velikodušni misijski polet. Također sve bolesne podsjeća na vrijednost njihove tajanstvene i nezaobilazne suradnje u djelu spasenja, a sve redovnike i redovnice, posebno klauzurne, poziva da umnože molitve za misije stavljajući sve pod brižnost majčinske ljubavi Blažene Djevice Marije.

2.3. Sluge i apostoli Isusa Krista (2008.)¹⁰⁵

Na početku poruke za svjetski dan misija godine 2008. papa Benedikt XVI. piše o žurnosti naviještanja evanđelja u naše vrijeme, gdje vjerovjesničko poslanje ima i nadalje apsolutni prioritet za sve krštene. Papa Benedikt XVI. na tragu svoga prethodnika pape Pavla VI. donosi i primjer svetoga Pavla, koji je apostol naroda, jer se upravo te 2008. godine slavila godina posvećena sv. Pavlu.

Prema riječima pape čovječanstvo je potrebno oslobođenja i otkupljenja. Čovječanstvo iščekuje bolji i slobodniji svijet koji će biti drugačiji. Papa promatra današnji svijet koji je s jedne strane na međunarodnoj razini obećavajući i ima perspektivu, a s druge strane zabrinut je glede čovjekove budućnosti. U današnjici su odnosi između pojedinaca i naroda nerijetko označeni nasiljem, mnoge pritišće siromaštvo pa i diskriminacija zbog kulturalnih, rasnih i vjerskih podjela, te su slijedom toga mnoge osobe prisiljene pobjeći iz svoje zemlje i potražiti sklonište i zaštitu u nekoj drugoj zemlji. Tehnološki napredak kada nema za cilj čovjekovo dostojanstvo i dobro, prijeti da zaoštri već postojeće nepravde i neuravnoteženosti.

¹⁰⁵ Usp. Benedikt XVI., Poruka za Svjetski misijski dan 2008. god., u: https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/messages/missions/documents/hf_ben-xvi_mes_20080511_world-mission-day-2008.html (Pristupljeno: 19.12.2022.)

Tako se današnji ljudi pitaju: „Što će biti od čovječanstva i stvorenoga svijeta?“ Papa upućuje „da se odgovor nalazi u evanđelju.“ Krist je jedina naša nada i naša budućnost, a to svjedoči i sveti Pavao, pišući da je jedino Krist Otkupitelj i naša nada. Stoga je odgovornost svih vjernika da naviještaju Krista i njegovu spasonosnu poruku. Bog, koji je ljubav, vodi Crkvu ususret čovječanstvu i poziva sve vjernike da „piju s izvora“, onog prvog izvora a to je Isus Krist.

Iako se danas osjeća pomanjkanje zvanja u Crkvi, postoji ona urgentna potreba za prvom evangelizacijom. Unatoč smanjenom broju zvanja u kleričkim i redovničkim ustanovama, Kristova zapovijed da se svim ljudima naviješta evanđelje i dalje ima prvorazrednu važnost u Crkvi. Jer bezbroj je onih koji su žedni i koji očekuju naviještaj evanđelja, te onih koji žedaju za nadom i ljubavlju.

Poziv je upućen svima, da se izađe na pučinu svijeta i slijedeći Kristov poziv bez bojazni bace mreže i pouzdaju se u njegovu pomoć. Papa, citirajući sv. Pavla (1 Kor 9,16) kaže „da propovijedanje evanđelja nije na hvalu nego dužnost i razlog radosti.“ Obraća se biskupima i piše da je biskup posvećen za spas cijeloga svijeta a ne samo za svoju biskupiju. Također je pozvan poput sv. Pavla ići onima koji su daleko i koji još ne poznaju Krista, te je biskupova zadaća da učini misionarskom čitavu svoju biskupijsku zajednicu i da rado pridonosi prema vlastitim mogućnostima, da svećenike i laike šalje u druge Crkve kako bi naviještali evanđelje. Nadalje, obraća se i svećenicima koji su prvi biskupovi suradnici, da budu velikodušni pastiri i poletni vjesnici evanđelja. Sve svećenike potiče na misionarski polet koji nikada ne smije splasnuti u mjesnim Crkvama, unatoč nedostatku klera. Na kraju se obraća redovnicima i redovnicama, čije zvanje ima snažni misijski biljeg, da idu i da se ne boje naviještati evanđelje onima koji su daleko, te da u naviještaju i u svom vlastitom životu budu primjer, da dosljednim životom naviještaju Krista i radikalnost njegova evanđelja.

U zaključku papa poziva sve vjernike da obnove svijest o žurnoj potrebi naviještanja evanđelja, te ističe veliki doprinos *Papinskih misijskih djela* u evangelizacijskoj djelatnosti Crkve, kao i njihovu potporu koju nude svima a naročito mladim zajednicama. Također izražava veliku zahvalnost onima koji daju svoj milodar u svim župama na Svjetski dan misija te tako daju svjedočanstvo zajedništva i uzajamne skrbi u Crkvi. Poruka završava molitvom za moćni zagovor apostola naroda sv. Pavla i Blažene Djevice Marije.

2.4. “Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj“ (Otk 21, 24) (2009.)¹⁰⁶

Papa Benedikt XVI. u duhu citata iz Svetoga pisma Novoga zavjeta koje je stavio kao naslov poruke za Svjetski misijski dan, govori o cilju poslanja Crkve koja je pozvana osvjetliti sve narode svjetlom evanđelja na putu kroz povijest prema Bogu. Papa također naglašava da bi svaki vjernik trebao imati čežnju i strast da svim narodima zasvijetli Kristovim svjetlom koje obasjava lice Crkve.

U prvom dijelu papa snažno naglašava, na tragu svojih prethodnika, da Crkva ne radi na tome da se njezina vlast proširi ili ojača te da postaje moćna, nego da se sve ljude vodi prema Kristu koji je jedini Spasitelj svijeta. Stoga se je potrebno staviti u službu cijelom čovječanstvu, a posebno patnicima, siromašnima i onima koji su isključeni iz društva.

Papa naglašava kako se potrebno radikalno vratiti svome izvoru, a to je Bog, budući da se samo u njemu može pronaći ispunjenje kroz obnovu svega u Kristu. Kroz to sve one patnje, sukobi, napuštenosti i neprijateljstva bit će izmireni i izliječeni krvlju Krista. Početak toga se vidi u uskrsnuću i uznesenju Krista koji sve privlači k sebi, te obnavlja i liječi kako bi mogli u potpunosti sudjelovati u vječnoj Božjoj radosti. Također potrebno je „zarazno“ širiti nadu među svim narodima. Krist zato poziva, šalje i posvećuje svoje učenike da naviještaju Kraljevstvo Božje, kako bi svi narodi postali jedan narod Božji. Papa također naglašava sveopće poslanje koje bi trebalo biti temeljna konstanta u životu Crkve.

Hodočasnička Crkva koja je sveopća i ne poznaje granice, treba biti svjesna svoje odgovornosti da naviješta Evanđelje svim narodima. Zato je dužnost Crkve biti sjeme nade te nastaviti Kristovu službu u svijetu, jer njezine mjere služenja i poslanja nisu u materijalnim ili čak u duhovnim potrebama u sferi vremenitog i ograničenog, nego je to transcendentno spasenje, koje se ostvaruje u Kraljevstvu Božjem. To je dakle poslanje Crkve, da pozove sve narode na spasenje koje je Bog ostvario po utjelovljenju svoga Sina. Potrebno je obnoviti predanost navještaja evanđelja koje je kvasac za slobodu, napredak, bratstvo i jedinstvo i mir. Također upućuje poziv da cijela Crkva mora biti predana „*missio ad gentes*“ sve dok svi ne dođu Kristu izvoru žive vode.

Na Svjetski misijski dan potrebno je prisjetiti se svih koji su isključivo posvetili svoj život djelu evangelizacije. Tu papa posebno spominje mjesne Crkve, te muškarce i žene

¹⁰⁶ Usp. Benedikt XVI., *Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj*, *Radosna vijest*, 411 (2009) 10, str. 4.-5.

misionare i misionarke koji svjedoče i šire Kraljevstvo Božje u mnogim teškoćama, ponekad teškim oblicima progona, ugnjetavanja pa čak do zatvora, mučenja i smrti. I danas mnogi misionari i misionarke bivaju pogubljeni zbog imena Isusa Krista jer idu putem ne ljudske logike ili oslanjajući se na vlastite snage, nego slijede put križa uvijek ostajući u sinovskoj poslušnosti Ocu, kao svjedoci i sputnici cijelog čovječanstva. Nadalje papa podsjeća sve drevne Crkve da ih je Gospodin poslao da budu sol zemlje i svjetlo svijeta, te da šire Krista koji je Svjetlo naroda po svim krajevima zemlje.

U zaključku poruke za Svjetski misijski dan papa piše o misijskom žaru koji je uvijek bio znak vitalnosti Crkve. Zatim podsjeća da je evangelizacija prvenstveno djelo Duha Svetoga, prije nego što je djelovanje ona je svjedočenje i zračenje Kristova svjetla. Na kraju poziva sve vjernike da se mole Duhu Svetom za povećanje zvanja i zanimanja za misionare te za širenje Kraljevstva Božjega, također i uz financijsku pomoć posebno u kriznim vremenima koje pogađaju cijelo čovječanstvo, jer ta financijska i materijalna pomoć zasigurno pridonosi naviještaju Evanđelja.

2.5. Izgradnja crkvene zajednice ključ je misije (2010.)¹⁰⁷

U mjesecu listopadu papa poziva uz proslavu Svjetskog dana misija, upućujući poruku svim biskupijama i župnim zajednicama, ustanovama posvećenog života, crkvenim pokretima i cijelom Božjem narodu da obnove opredjeljenje za naviještanje Evanđelja i da pastoralnim djelovanjem ojačaju misionarsku aktivnost. Također potiče da ovaj godišnji događaj, koji se tiče posebno misija, sve potakne na intenzivno življenje liturgijske, katehetske, karitativne i kulturne aktivnosti, posebno na Kristovoj gozbi riječi i tijela, te da okusimo dar njegove prisutnosti i da se formiramo u Kristovoj školi. Također naglašava zrelu vjeru koja je sposobna da se potpuno povjeri Bogu sa sinovskim stavom svakoga vjernika na molitvu, razmišljanje o Božjoj riječi i proučavanje istina vjere, što je preduvjet za stvaranje humanizma koji je utemeljen na Isusovu evanđelju.

Otac nebeski nas posebno u evanđelju poziva da budemo svi kćeri i sinovi u ljubljenom Sinu, te da prepoznamo da smo svi braća i sestre u njemu koji je dar spasenja za čovječanstvo koje je podijeljeno neslogom i grijehom. U mjesecu listopadu, podsjeća papa, svjetski misijski dan je prigoda da se podsjetimo kako je predanost i zadaća naviještanja evanđelja

¹⁰⁷ Usp. Benedikt XVI., *Izgradnja crkvene zajednice ključ je misije*, *Radosna vijest*, 422 (2010.), 10, str. 4.-5.

dužnost cijele Crkve koja je „po svojoj prirodi misionarska.“ U multietničkom društvu koje je sve više osamljeno i ravnodušno, kršćani su pozvani pružiti nadu i biti univerzalna bića sposobna njegovati ideale koji preobražavaju povijest, bez lažnih iluzija ili beskorisnih strahova te učiniti zemlju domom za sve narode. Mnogi ljudi danas ne traže od vjernika samo da „govore“ o Isusu nego da „učine Isusa vidljivim.“

Svi krštenici i cijela Crkva primili su misionarski mandat, ali on se ne može ispuniti bez dubokog osobnog, društvenog i pastoralnog obraćenja. Svijest o pozivu na naviještanje evanđelja ne samo da potiče pojedinog vjernika nego sve biskupije i župne zajednice na cjelovitu obnovu i sve veću otvorenost na misijsku suradnju među Crkvama u promicanju i naviještanju Evanđelja u srce svake osobe, svakog naroda, kulture, rase i nacionalnosti na svakom mjestu zemlje.

Crkveno zajedništvo, koje se rađa iz susreta sa Sinom Božjim Isusom Kristom, po navještanju dopire do ljudi i stvara zajedništvo, a samim time i zajedništvo s Ocem, Sinom i Duhom Svetim. Krist nas uči da je Bog ljubav (1 Iv 4,8) te da je temeljni zakon ljudskoga savršenstva Božja ljubav koja je spremna na preobrazbu svijeta. Također Crkva je u zajedništvu na temelju euharistije u kojoj Krist, prisutan u prilikama kruha i vina svojom žrtvom ljubavi, izgrađuje Crkvu kao svoje Tijelo, sjedinjujući nas s Trojedinim Bogom a i međusobno. Zato euharistija nije samo izvor i vrhunac Crkve nego je ona i njezino poslanje koja sve može dovesti u zajedništvo s Bogom.

Misionarski poziv uvijek je bio znak vitalnosti Crkve. Papa sve potiče na molitvu te na bratsku i konkretnu financijsku pomoć i podršku onim mladim Crkvama koje su u nastajanju. Na kraju papa zahvaljuje svim misionarima koji su na najudaljenijim mjestima i često svjedoče i svojim vlastitim životom do prolijevanja krvi za Krista, a sve vjernike potiče da poput Marijinog „da“ Gospodinu velikodušno odgovore na Božji poziv da ljubimo svoju braću i sestre.

2.6. “Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas“ (Iv 20,21) (2011.)¹⁰⁸

Svake godine na obilježavanju Svjetskog dana misija odjekuje poziv na neprekidno naviještanje evanđelja. Taj poziv na naviještanje evanđelja Crkvu krijepi za njezin žar i apostolski duh, te za nove pastoralne metode kako bi bolje odgovorila i kako bi se bolje prilagodila novim situacijama, čak i onima koje zahtijevaju novu evangelizaciju i novi

¹⁰⁸ Usp. Benedikt XVI., “Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas“, *Radosna vijest*, 433 (2011.), 10, str. 4.-5.

misionarski žar. Cilj se neprestano oživljava u slavlju liturgije, a osobito u euharistiji koja uvijek završava sa zapovijedi koju je Uskrsli ostavio svojim apostolima: "Idite". U liturgiji je također uvijek poziv „iz svijeta“ i novi misionarski poziv „u svijet.“

Naviještaj evanđelja je namijenjen svim ljudima. To je i poziv Crkvi da nikada ne bude zatvorena u sebe. Njezino djelovanje, kad je u skladu s Isusovim riječima i pod utjecajem Kristove milost i milosrđa, otvara se prema svim ljudima i narodima da ih privede vjeri u Krista. Ovaj zadatak Crkve nije nikada izgubio na hitnosti jer je trajno u novom početku i nakon dvije tisuće godina, te se ne možemo pomiriti s činjenicom da još uvijek ima ljudi koji ne poznaju Krista i koji nikada nisu čuli za njegovu Poruku spasenja. No papa Benedikt XVI. naglašava da to nije sve, da postoji sve veći broj onih ljudi koji, iako su primili naviještaj evanđelja, napustili su ga i više se ne priznaju članovima Crkve. Papa naglašava da se događa kulturalna promjena koja je potpomognuta globalizacijom i relativizmom. Ove kulturalne promjene dovode do načina života koji zanemaruje poruku evanđelja, te ljudi žive kao da Bog ne postoji, a s druge strane idu u potragu za blagostanjem, lakom zaradom, karijerom i uspjehom kao životnom svrhom, čak i nauštrb moralnih vrijednosti.

Stoga papa poziva na odgovornost sve vjernike, budući da univerzalna misija uključuje sve, te evanđelje nije isključivo vlasništvo onoga tko ga prima, nego dar za dijeljenje. A taj dar nije povjeren samo nekolicini, nego svim krštenima. Zato se suradnja i pozornost u evangelizaciji Crkve ne može ograničiti na neke posebne trenutke ili prilike nego ona je sastavni dio Crkve i kao takva je njezina bitna dimenzija, što Crkva uvijek treba imati na umu. Također važno je da krštenici i crkvene zajednice budu uključene u poslanje ali ne povremeno ili sporadično, nego na stalan način, kao oblik kršćanskog života i poslanja. Zato nije dovoljan samo jedan dan u godini kada se obilježava Svjetski misijski dan kao izoliran trenutak, već je dragocjena prilika da zastanemo i da razmislimo odgovaramo li i kako na misijski poziv, koji je bitan za život Crkve.

Globalna evangelizacija, koja je složen proces, sadrži različite elemente poput misionarske animacije koja je uvijek uključivala posebnu pozornost solidarnosti. Papa piše da to i jest cilj Svjetskog dana misija koji preko Papinskih misijskih djela traži pomoć kako bi se izvršila zadaća evangelizacije na misijskim područjima. Tu je riječ o potpori za učvršćivanje i uspostavu Crkve kroz djelovanje kateheta, osnivanje sjemeništa i pripremu svećenika, te o davanju vlastitog doprinosa za poboljšanje života u zemljama u kojima je

fenomen siromaštva i pothranjenosti osobito djece, te zdravstvene zaštite i obrazovanja zaista velik.

Suodgovornost i sudjelovanje u poslanju Crkve je dio kršćaninova identiteta koji postaje graditelj zajedništva, mira i solidarnosti s onima koji su u potrebi. Tako sve ovo što je rečeno jest poziv za sve kršćane na zajednički hod, a sastavni dio toga kršćanskog hoda su i misije. Papa na kraju poziva na radosni „odlazak“ u susret čovječanstvu, donoseći Krista svima.

2.7. Pozvani oko sebe širiti svjetlo riječi istine (2012.)¹⁰⁹

Godine 2012. obilježavala se 50. obljetnica početka Drugog vatikanskog sabora i otvaranje Godine vjere i Biskupske sinode na temu nove evangelizacije, te je s tom mišlju papa Benedikt XVI. počeo svoju poruku za Svjetski dan misija. Ponovno je potvrđena želja Crkve da se s većom hrabrošću i žarom te angažmanom naviješta Evanđelje do samih krajeva zemlje.

Papa ističe misijsku ekleziologiju, prema kojoj je Crkva pozvana s novom žurnošću naviještati Evanđelje jer je mnogo onih koji Krista ne poznaju. Posebno se to isticalo na Drugom vatikanskom saboru a i kasnije je učiteljstvo Crkve na poseban način inzistiralo na misionarskom poslanju koje je Krist povjerio svojim učenicima i koje obvezuje cijeli Božji narod, biskupe, svećenike, đakone, redovnike, redovnice i vjernike laike. Prvenstveno je naviještaj Evanđelja zadaća biskupa, koji su izravno odgovorni na evangelizaciju u svijetu kao članovi biskupskog kolegija i kao pastiri pojedinih Crkava.

Poslanje da se propovijeda Evanđelje za pastira ne završava njegovom brigom za dio povjerenog Božjeg naroda, nego treba uključivati sve aktivnosti određene Crkve, sve njezine strukture, cijelo njezino biće i sav njezin rad. A ovo nabrojano, piše papa, zasigurno zahtjeva prilagodbu životnih stilova, pastoralnog planiranja i biskupijske organiziranosti. To se ostvaruje u mozaiku Crkve koja se trajno pita o zadatku koji joj je Gospodin ostavio, da propovijeda Evanđelje. Papa poziva sve strukture u Crkvi da slijede apostola Pavla u evangelizaciji. Također poput svetoga Pavla papa nas poziva da budemo pažljivi prema onima koji su udaljeni od Krista te prema onima koji još ne poznaju Krista i nisu iskusili Božje očinstvo i njegovu ljubav.

¹⁰⁹ Usp. Benedikt XVI., Pozvani oko sebe širiti svjetlo riječi istine, *Radosna vijest*, 444 (2012) 10, str. 4.-6.

Želja za naviještanjem Krista, potiče nas na ponovno iščitavanje povijesti kako bismo uočili probleme, težnje i nade čovječanstva koje Krist treba izliječiti, pročistiti i ispuniti svojom ljubavlju. Papa spominje i krizu vjere koja je prisutna u zapadnom svijetu ali ni ostatak čovječanstva nije izuzet od te krize. Čovječanstvo je gladno i žeda za Kristom, istinskim kruhom života. A susret s Kristom koji utažuje žeđ ne može nas ostaviti ravnodušnima, nego nas raduje i daje nam novu snagu. Zato briga za evangelizaciju nikada ne smije ostati na rubu crkvenog djelovanja i osobnog života kršćanina, dapače ona ga treba snažno karakterizirati i podsjetiti da su oni kojima je evanđelje naviješteno, ujedno i misionari evanđelja. A kerigma uvijek ostaje ista: Krist je umro i uskrsnuo za spasenje svijeta, te ljubi svakog muškarca i ženu. Vjera u utjelovljenog Boga je prije svega dar i otajstvo koje treba nositi u srcu i za koje treba uvijek zahvaljivati Gospodinu. No vjera uz to što je dar nama, ona je i dar za druge s kojima smo pozvani i poslani podijeliti taj nezasluženi dar.

Papa na kraju citirajući apostola Pavla (1 Kor 9,16) budi svijest o misijama koje su prirodna dimenzija Crkve i koju je potrebno i živjeti te naviještati drugima kako bi našli spasenje u prvom misionaru Isusu Kristu. Papa zaziva izljev Duha Svetoga na sve i moli za sve misionare.

3. KRISTOLOŠKI I EKLEZIOLOŠKI VID PAPINIH PORUKA

Kada je riječ o kristološkom i ekleziološkom vidu poruka pape Benedikta XVI. koje je uputio za Svjetski misijski dan, vidljiva je njegova naglašenost misionarske ekleziologije i kristologije. U ovim porukama često se govori o snazi navještaja Riječi. Papa na jednom mjestu kaže: „Misionarski polet jasan je znak zrelosti crkvene zajednice. Stoga navještaj treba biti izričit. Crkva treba ići prema svima snagom Duha (usp. 1Kor 2,5) i nastaviti proročki braniti pravo i slobodu osoba da slušaju Riječ Božju.“¹¹⁰ Riječ je potrebna kako bi se priopćilo i navijestilo ono što je sam Gospodin rekao. Ali osim toga „prije je potrebno po svjedočanstvu dati vjerodostojnost ovoj Riječi, da ne izgleda kao lijepa filozofija ili utopija, nego više kao stvarnost koja se može živjeti i dati život.“¹¹¹

Osim naviještanja Riječi vidljiva je još jedna važna tema koju papa naglašava a to je euharistija. Iz euharistije je potrebno crpiti snagu za kerigmu, a „euharistiju (shvatimo li pravilno ovu riječ) možemo označiti kao mistično središte kršćanstva, u kojemu Bog tajanstveno uvijek izlazi iz sebe i uvlači nas u svoj zagrljaj. Euharistija je ispunjenje riječi obećanja prvoga dana velikoga Isusova tjedna: „A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi“ (Iv 12,32). Da bi misije bile više od promidžbe određenih ideja ili promidžbe za određenu zajednicu, da bi dolazile od Boga i k njemu vodile, moraju dolaziti iz veće dubine nego što je aktivno planiranje i strategija djelovanja koja iz njega proizlazi.“¹¹²

Zanimljivo je da papa Benedikt XVI., svoju prvu poruku koja nosi naslov „Ljubav duša misije“¹¹³ povezuje sa svojom enciklikom *Deus caritas est*. Kroz poruku papa povlači nit Božje ljubavi prema čovjeku i sinovskog Kristova predanja Očevoj volji: „Njegova je smrt na križu vrhunac onoga okretanja Boga protiv samoga sebe u kojem se on daje da bi ponovno podigao i spasio palog čovjeka. Ljubav je to u svome najradikalnijem obliku.“¹¹⁴ Zato je iz te Kristove ljubavi potrebno kod svih ljudi posvijestiti brigu i ljubav prema siromašnima jer „u zajednici vjernika ne smije biti takva siromaštva koje bilo komu uskraćuje dobra potrebna za dostojanstven život.“¹¹⁵

¹¹⁰ Benedikt XVI., *Verbum Domini – Riječ Gospodnja, Postsinodalna apostolska pobudnica o Riječi Božjoj u životu i u poslanju Crkve*, br. 95.

¹¹¹ Isto. br. 97.

¹¹² Joseph Ratzinger, *Zajedništvo u Crkvi*, str. 126.

¹¹³ Usp. Benedikt XVI., *Ljubav, duša misije, Vjesnik Splitsko-makarske nadbiskupije*, 4 (2006), str. 213.-214.

¹¹⁴ Benedikt XVI., *Deus caritas est – Bog je ljubav, Enciklika biskupima prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2016., br. 12.

¹¹⁵ Isto. br. 20.

Euharistija, koja je izvor i vrhunac života Crkve, jest hrana svima koji naviještaju i kojima je naviještena Radosna vijest. „Ne možemo pristupiti euharistijskom stolu ako se ne uključimo u poslanje koje, polazeći iz Božjega srca, teži doprijeti do svih ljudi. Zato je misijska težnja sastavni dio euharistijskog oblika života.“¹¹⁶ Upravo ovih nekoliko tema, koje smo ovdje naveli, mogu se vidjeti iz poruka pape Benedikta XVI. Za Svjetski dan misija, a to su: Krist, Crkva, Euharistija i Riječ. To je središte kršćanskog navještaja i nastojanja oko nove evangelizacije svijeta.

¹¹⁶ Benedikt XVI., *Sacramentum caritatis – Sakrament ljubavi, Postsinodalna apostolska pobudnica Svetog Oca Benedikta XVI. o euharistiji, izvoru i vrhuncu života i poslanja Crkve, upućena biskupima, kleru, osobama posvećenog života i vjernicima laicima*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007., br. 84.

ZAKLJUČAK

Proučavajući misije i misijsko djelovanje Crkve, posebno od Drugog vatikanskog koncila i post koncilskih dokumenata do poruka pape Benedikta XVI., možemo zaključiti da je danas, osim na ovom teološkom i naučiteljskom planu Crkve, potrebno potaknuti novi žar u Kristovim vjernicima kako bi potaknuti primjerom i poticajem Duha Svetoga mogli naviještati Krista ne samo u dalekim misijskim zemljama, nego i u svojim mjestima i u svome okruženju gdje žive. Kako smo rekli u uvodu svi kršteni su pozvani naviještati Radosnu vijest Isusa Krista.

Također može se izvući zaključak iz dokumenata Crkvenog učiteljstva i papinih poruka da je potrebno staviti veći naglasak na poticanje misija u mjesnim crkvama i crkvenim pokrajinama. Potrebno je u vjernicima kroz pastoral i različite pastoralne aktivnosti poticati i pronalaziti talente i karizme kako bi svatko po svojim mogućnostima i u svojoj karizmi mogao pridonijeti misijskom djelovanju Crkve.

Može se također vidjeti da Crkva kroz svoje naučiteljsko djelovanje različitim dokumentima i govorima doprinosi širenju misionarskog žara za naviještanjem Isusa Krista, no u praksi je potrebno postaviti nekoliko pitanja: Je li mjesne Crkve i crkvene pokrajine dovoljno potiču krštenike na misijsko zalaganje i djelovanje? Je li pastoral kao takav potiče misijski žar u vjernicima? Ili ima još prostora na pastoralnom području gdje bi se više mogao dati naglasak na odgoj vjernika za misijsko djelovanje, ne samo prigodno, jednom godišnje, nego kroz različite pastoralne aktivnosti i češće?

Odgovor na ovih nekoliko pitanja zahtijeva dobro poznavanje crkvene situacije u pojedinim krajevnim Crkvama, u kojima se ipak može naći dovoljno prostora i poticaja onima koji će se ubuduće baviti misijama i misionarskim djelovanjem Crkve. Misije su nosivi „stup“ Crkve koja ima izravno poslanje od Isusa Krista koji je rekao: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju“ (Mk 16,15).

BIBLIOGRAFIJA

1. Izvori

BENEDIKT XVI., "Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas", *Radosna vijest*, 433 (2011.), 10, str. 4.-5.

BENEDIKT XVI., Deus caritas est – Bog je ljubav, *Enciklika biskupima prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o kršćanskoj ljubavi*, Kršćanska sadašnjost, (25.12.2005.), Zagreb, 2016., str. 5.-69.

BENEDIKT XVI., Izgradnja crkvene zajednice ključ je misije, *Radosna vijest*, 422 (2010.), 10, str. 4.-5.

BENEDIKT XVI., Ljubav, duša misije, *Vjesnik Splitsko-makarske nadbiskupije*, 4 (2006.), str. 213.-214.

BENEDIKT XVI., Narodi će hoditi u svjetlosti njegovoj, *Radosna vijest*, 411 (2009.), 10, str. 4.-5.

BENEDIKT XVI., Pozvani oko sebe širiti svjetlo riječi istine, *Radosna vijest*, 444 (2012.), 10, str. 4.-6.

BENEDIKT XVI., Sacramentum caritatis Sakrament ljubavi, *Postsinodalna apostolska pobudnica Svetog Oca Benedikta XVI. o euharistiji, izvoru i vrhuncu života i poslanja Crkve, upućena biskupima, kleru, osobama posvećenog života i vjernicima laicima*, Kršćanska sadašnjost, (22.2.2007.), Zagreb, 2007., str. 5.-137.

BENEDIKT XVI., Sve Crkve za cio svijet, *Vjesnik Splitsko-makarske nadbiskupije*, 4 (2007.), str. 192.-194.

BENEDIKT XVI., Verbum Domini – Riječ Gospodnja, *Postsinodalna apostolska pobudnica o Riječi Božjoj u životu i u poslanju Crkve*, Kršćanska sadašnjost, (30.9.2010.), Zagreb, 2011., str. 5.-199.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Ad gentes, Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve, u: *Drugi vatikanski koncil. Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., str. 507.-584.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Lumen gentium, Dogmatska konstitucija o Crkvi, u: *Drugi vatikanski koncil. Dokumenti*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., str. 77.-199.

FRANJO, Evangelii gaudium – Radost evanđelja, *Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015., str. 5.-218.

IVAN PAVAO II., Redemptoris missio, *Enciklika o trajnoj vrijednosti misijske naredbe*, Kršćanska sadašnjost, (7. prosinca 1990.), Zagreb, 1991., str. 5.-133.

PAVAO VI., Evangelii nuntiandi, *Apostolski nagovor o evangelizaciji u suvremenom svijetu*, Kršćanska sadašnjost, (8. prosinca 1975.), Zagreb, 1976., str. 5.-80.

2. Knjige i članci

CIOLA, Nicola, Otac, u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso, *Enciklopedijski teološki rječnik*, (ur.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009., str. 793.-797.

FEDERICI, Tommaso, „Svjetlo naroda“ u Božjem planu, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala, Sarajevo, 1993., str. 35.-59.

IAMMARRONE, Giovanni, Sinovstvo, u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009., str. 1040.-1042.

JELENIĆ, Josip, Redemptoris missio: misijsko djelovanje Crkve i društvene promjene u svijetu, u: *Obnovljeni život* 46 (1991.), 2 str. 220.-230.

KNEŽEVIĆ, Tomo, Misijsko poslanje Crkve s posebnim osvrtom na župnu zajednicu, u: *Vrhbosnensia* 11 (2007.), 2, str. 267.-305.

KNEŽEVIĆ, Tomo, ostvarenost i ostvarivost misijskog dekreta II. vatikanskog sabora „Ad gentes“ u: *Vrhbosnensia* 20 (2016.), 1, str. 155.-202.

LEON-DUFOUR, Xavier, Isus Krist, u: Xavier Leon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, KS, 1969., str. 348.-363.

MARČELIĆ, Josip, Nova evangelizacija, *Crkva u svijetu*, 27 (1992.), 4., str. 248.-261.

MATELJAN, Ante, Nova evangelizacija i teolozi, *Crkva u svijetu*, 46 (2011.), 1., str. 3.-6.

NEMET, Ladislav, Glavni pravci razvoja misijske teologije poslije Drugog vatikanskog sabora, u: *Obnovljeni život* 57 (2002.), 1, str. 63.-73.

PIERRON, Joseph i Pierre Grelot, Poslanje, u: Xavier Leon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1969., str. 914.-922.

RATZINGER, Joseph, *Moj život – autobiografija*, Verbum, Split, 2006.

RATZINGER, Joseph, *Zajedništvo u Crkvi*, Verbum, Split, 2006.

SCHNEIDER, Alfred, *Na putovima Duha Svetoga*, FTIDI, Zagreb, 1991.

SEMERARO, Marcello, Misija (Misije), u: Luciano Pacomio i Vito Mancuso (ur.), *Enciklopedijski teološki rječnik*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2009., str. 654.-655.

TOLIĆ, Željko, Početak i najranije širenje Crkve: od 30. do 36. godine“, u: *Služba Božja* 58, (2018.), 4, str. 465.-493.

TREVISIOL, Alberto, Misijski poziv Crkve, u: *Crkva i misije*, Misijska centrala, Sarajevo, 1993., str. 15.-33.

WALTER, Kasper, *Bog Isusa Krista*, UPT., Đakovo, 2004.

3. Internet izvori

BENEDIKT XVI., Poruka za Svjetski misijski dan 2008. god., u:

https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/messages/missions/documents/hf_ben-xvi_mes_20080511_world-mission-day-2008.html (Pristupljeno: 19.12.2022.)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Marko Pudar, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistra teologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mog vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 1. travnja 2023.

Potpis

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
INTEGRIRANI FILOZOFSKO – TEOLOŠKI STUDIJ

MARKO PUDAR

MISSION ACTIVITY OF THE CHURCH
AND
MESSAGES OF POPE BENEDICT XVI. FOR WORLD MISSION DAY

Graduation thesis

in missiology

Mentor: prof. dr. sc. Ante Mateljan

Split, 2023.

Summary

Missionary activity of the Catholic Church is considered as a fulfillment of the last commandment left by Jesus Christ to his disciples after his Resurrection. This commandment is faithfully carried out through the centuries of the Church's existence. The paper, which is divided into two main parts, is tasked to present the modern emphasis of the Church's teachings starting from the documents of the Second Vatican Council throughout the documents and the messages of Pope Benedict XVI that are directed to the missionaries around the world.

At the beginning of the thesis author defines the meaning of the terms mission and vocation, which is important because the vocation is related to the invisible existence and activity of the Holy Trinity within the Church, through which the Church's visible activity is manifested, especially within the missionary activities around the world.

The documents of the Catholic Church emphasize the threefold dimension of the Jesus Christ; the prophetic, royal and priestly. The educational dimension of the Catholic Church to the faithful should be directed both ad extra and ad intra.

The second main part of the paper presents all of the messages sent by the Pope Benedict XVI for the World Mission Day. These messages have great theological importance because they describe the ecclesiological and Christological dimensions of preaching the Good News to the people around the world, not in the domineering manner but gently and with hope in Jesus's words of salvation to all people.

Keywords: missions, mission, Ad gentes, Benedict XVI.